VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,
MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

UVAJANJE NOVEGA PLAČNEGA SISTEMA V JAVNEM SEKTORJU

Kandidatka: Anita Kožel
Študentka izrednega študija
Številka indeksa: 11190260067
Program: Ekonomist
Mentor: Lidija Jezernik, spec. univ. dipl. ekon.

Maribor, december 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana **Anita Kožel**, s številko indeksa 11190260067, sem avtorica diplomskega dela z naslovom **Uvajanje novega plačnega sistema v javnem sektorju,** ki sem ga napisala pod mentorstvom Lidije Jezernik, spec. univ. dipl. ekon.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastno − kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah, (Ur. L. RS, št. 16/2007; v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili;
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, december 2012 Podpis študentke:

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svoji mentorici Lidiji Jezernik, spec. univ. dipl. ekon. za pomoč, svetovanje in podporo pri pisanju diplomske naloge. S svojim znanjem in izkušnjami mi je bila vzgled in motivacija.

Zahvaljujem se tudi ravnateljici Academie d.o.o. mag. Mirjani Ivanuša Bezjak, vsem predavateljem in ostalim, ki so nas v času šolanja znali motivirati in z nami deliti svoje znanje.

Zahvala gre tudi lektorici Janji Draškovič, ki je mojo diplomsko nalogo slovnično uredila.

In ne nazadnje zahvala tudi moji družini, ki mi je v času šolanja stala ob strani, mi pomagala in me spodbujala.

POVZETEK

Diplomska naloga opisuje postopek uvajanja novega plačnega sistema v javnem sektorju, ki je popolnoma spremenil uvrščanje zaposlencev na delovna mesta, način izplačila plač, dodatkov ter s tem povezanih evidenc in knjiženj. Podrobneje proučuje način izračunavanja, uvrščanja, evidentiranja in knjiženja plač v javnem sektorju.

Zakon o sistemu plač v javnem sektorju – ZSPJS je bil sprejet že leta 2002, uporablja se od 1.8.2008, zadnja sprememba ZSPJS velja od 1. 6. 2012. Iz tega je razvidno, da je to dolgotrajen in zapleten proces. Prav tako je potrebno v zvezi ZSPJS slediti tudi spremembam v Kolektivnih pogodbah, Uredbam in Pravilnikom, ki vplivajo na izračun in evidence plač.

Ključne besede: delovno mesto, plačni razred, napredovanje, naziv, dodatki, bruto plača, konto, evidenčni konto.

ABSTRACT

INTRODUCING THE NEW SALARY SYSTEM IN PUBLIC SECTOR

The thesis describes the process of introducing a new salary system in the public sector, which has completely changed the classification of employees on the job, the method of payment of salaries, allowances and related records and entries.

It examines in detail the method of calculation, classification, recording and accounting of public sector wages.

Law on public sector pay – ZSPJS was adopted in 2002, used since August 2008; last change of ZSPJS is valid from June 2012. This shows that this is a lengthy and complex process. It is also necessary in relation ZSPJS to follow the changes in collective agreements, regulations and Rules which affect the calculation and record earnings.

Keywords: employment, salary level, promotion, job title, allowances, gross pay, account, record the account

KAZALO VSEBINE

1 UVOD 8

1.1 Opredelitev problema 8
1.2 Vizija 8
1.3 Cilji, namen in osnovne trditve 9
1.3.1 Cilji in namen uvedbe novega plačnega sistema 9
1.3.2 Osnovne trditve diplomskega dela 10
1.4 Predpostavke in omejitve 10

2 UVEDBA ZSPJS 11

2.1 Sodelujoči pri uvedbi ZSPJS 11
2.2 Naloge prevedbe plač po ZSPJS 12
2.3 Uvedba ZSPJS 13
2.3.1 Določitev delovnih mest in plačnih razredov po ZSPJS 13
2.3.2 Sprejem Kolektivne pogodbe za javni sektor 15
2.3.3 Prevedba plač 18
2.3.4 Podpisovanje Aneksov k pogodbam o zaposlitvi 1. 8. 2008 19
2.3.5 Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun plač v javnem sektorju 19
2.3.6 Določanje osnovne plače, dodatkov in odbitkov po ZSPJS 23
2.3.7 Uvedba novega delovnega mesta poslovni sekretar 24
2.3.8 Odprava drugih 25 % plačnih nesorazmerij s 1. 1. 2009 25
2.3.9 Zamrznitev odprave nesorazmerij – Aneks št. 4 h KPJS 25
2.3.10 Zakon za uravnoteženje javnih financ − ZUJF 25
2.3.11 Nadzor 29

3 RAČUNOVODSKA OBDELAVA PLAČ PO NOVEM ZSPJS 30

3.1 Enotni kontni načrt za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava 31
3.1.1 Uporaba EKN za knjiženje stroškov za plače (obračun) 31
3.1.2 Uporaba EKN za knjiženje izdatkov za plače (po načelu denarnega toka) 32
3.2 Izračuni osnovnih plač, dodatkov, povračil in njihovo knjiženje 32
3.3 Priprava temeljnic za knjiženje - obračun 38
3.4 Priprava temeljnic za knjiženje – denarni tok 42

4 PRIČAKOVANJA UDELEŽENCEV 44

5 TVEGANJA 45

6 STROŠKI UVEDBE ZSPJS 47

7 UČINKI UVEDBE ZSPJS 49

8 ANALIZA IZVEDBE 50

9 ZAKLJUČEK 52

10 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI 54

10.1 Uporabljeni viri: 54
10.2 Uporabljeni internetni viri: 54

KAZALO TABEL

Tabela 1: Tabela plačnih skupin in podskupin 14
Tabela 2: Plačna lestvica od 1. 6. 2012. 27
Tabela 3: Temeljnica obračuna plač 40
Tabela 4: Temeljnica za plače po denarnem toku 43
Tabela 5: Materialni stroški 48
Tabela 6: Stroški storitev in delovne sile 48

KAZALO SLIK

Slika 1: Katalog delovnih mest iz Kolektivne pogodbe 16
Slika 2: Kolektivna pogodba za javni sektor – dodatki 17
Slika 3: Uredba o enotni metodologiji 21
Slika 4:Vrste izplačil iz Uredbe o enotni metodologiji 22
Slika 5: Število tednov po mesecih za OŠ in SŠ 34
Slika 6: Plačilna lista javnega uslužbenca 36
Slika 7: Plačilna lista javnega uslužbenca - list 2 37
Slika 8: Zbirni pregled po vrstah plačil 38
Slika 9: Zbirni pregled po stroškovnih mestih 41
Slika 10: Organizacijska struktura 44

1 UVOD

Uvajanje novega plačnega sistema v javnem sektorju je zahteven in dolgotrajen postopek, saj je bil Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (v nadaljevanju ZSPJS) sprejet že leta 2002 (UR.L.RS, 56/2002), uporabljati pa se je začel šele 1. avgusta 2008. Zakon je bil večkrat dopolnjen že do uveljavitve, zadnja sprememba Zakona se je pričela izvajati s 1. 6. 2012. Še vedno je veliko vprašanj, problemov ali nejasnosti. Diplomska naloga je zastavljena tako, da bo prikazala faze, organizacijo, stroške in učinke na primeru uvajanja novega sistema v osnovni šoli, v kateri sem zaposlena.

1.1 Opredelitev problema

Iz različnih gradiv, izkušenj in sprejetih zakonov je razvidno, da je bil projekt novega plačnega sistema v javnem sektorju zastavljen preveč optimistično in premalo natančno. Projekt se je pričel z osnutkom, obdelavo in sprejetjem zakona, v katerem sta Vlada RS in Ministrstvo za javno upravo želela poenotiti sistem plač in zmanjšati stroške dela.

Najprej se je začel ZSPJS uporabljati za funkcionarje in direktorje od 1. 3. 2006 dalje, nato pa s 1. 8. 2008 tudi za vse ostale javne uslužbence. Odločitev je bila pričakovana, vendar je bila izvedba le-te izjemno zahtevna, saj se je zgodila v času dopustov z zelo kratkimi roki za izvedbe vseh potrebnih nalog, navodila Ministrstva so bila pomanjkljiva, spremembe računalniških programov pa zahtevne in težko izvedljive.

Vedno znova se pojavljajo tudi nepravilnosti, pomanjkljivosti in pomanjkanje finančnih sredstev, da bi izvedli z Zakonom zapisane in datumsko določene uskladitve osnovnih plač.

1.2 Vizija

Z uveljavitvijo novega Zakona o plačnem sistemu v javnem sektorju je Vlada RS želela doseči predvsem takšen plačni sistem v javnem sektorju, v katerem bodo uvrstitve delovnih mest v javnih agencijah, javnih zavodih in javnih skladih poenotene. Vsa delovna mesta v celotnem javnem sektorju so določena s Katalogom delovnih mest in nazivov.

ZSPJS določa delovna mesta po skupinah. Na primer skupina B so ravnatelji, direktorji, skupina D delavci v vzgoji in izobraževanju (učitelji, vzgojitelji, knjižničarji, svetovalni delavci, ...), skupina J tehnično osebje v vseh skupinah: zdravstvu, šolstvu (to so čistilke, hišniki, računovodje, knjigovodje, administrativni delavci, …). Seznam oz. katalog delovnih mest je priloga ZSPJS.

Če povzamemo, je želeno stanje ob koncu projekta Uvedbe novega plačnega sistema to, da je struktura plače jasna, pregledna in primerljiva v celotnem javnem sektorju za vsa delovna mesta.
Ožje gledano pomeni, da ima učitelj začetnik z isto stopnjo izobrazbe v vsej Sloveniji enako višino osnovne plače.

1.3 Cilji, namen in osnovne trditve

Cilji tega projekta so bili zapisani z zakonom že leta 2002, vendar je do uresničitve ciljev preteklo veliko časa in truda, da je sistem lahko začel delovati. Končni cilj novega plačnega sistema je primerljivost plač v javnem sektorju, uskladitev delovnih mest glede na stopnjo izobrazbe in natančno določeno izplačilo dodatkov.

1.3.1 Cilji in namen uvedbe novega plačnega sistema

Za dosego končnega cilja novega ZSPJS, ki je zraven primerljivosti plač in uskladitve delovnih mest tudi znižanje stroškov dela v javnem sektorju in uskladitev strukture plač v celotnem javnem sektorju, je Vlada RS morala priznati in uskladiti marsikatero pomanjkljivost, ki jo je v obdobju priprave Zakona spregledala.

Po sprejetju ZSPJS se je Vlada odločila, da plačno reformo javnega sektorja najprej uresniči v praksi pri funkcionarjih in direktorjih, zato je sprejela Uredbo o plačah direktorjev v javnem sektorju, ki se je pričela uporabljati 1. 3. 2006. Cilj Uredbe je bil vzpostaviti red na področju direktorskih plač v javnem sektorju. Doslej je bila struktura plače slabo definirana, delovna uspešnost je bila neomejena, zato je prihajalo do pojava izredno visokih plač. Z Uredbo so bila določena maksimalna izplačila direktorjem.

Novi zakon jasno in pregledno določa strukturo plače tudi za vse ostale javne uslužbence od 1. 8. 2008 dalje. Osnovne plače so določene s plačnimi razredi v skladu z merili, ki so sestavni del zakona. Prav tako so dodatki pri plačah zelo omejeni in v strukturi plače ne predstavljajo bistvene postavke.

1.3.2 Osnovne trditve diplomskega dela

Osnovne trditve diplomskega dela so:

- plačni sistem je zamišljen dobro, vendar se ne izvaja v celoti
- učinkovit plačni sistem olajša delo,
- učinkovit plačni sistem vzpostavi nadzor nad plačami v javnem sektorju
- učinkovit plačni sistem poveča primerljivost in poenoti obračunavanje plač in dodatkov v javnem sektorju

1.4 Predpostavke in omejitve

Predpostavimo, da se bo plačni sistem, oziroma novi zakon o sistemu plač, izvajal tako kot je bil sprejet in zamišljen.

Predpostavimo lahko:

- da bo uvedba plačnega sistema v javnem sektorju sestavljena iz več faz,
- da bo imela določena tveganja in
- da bo ob popolnem upoštevanju plačnega sistema imela uvedba pozitivne učinke na zaposlene, proračun in statistično poročanje.

Omejitve s katerimi se bomo srečali pri raziskovanju za diplomsko nalogo so:

- novi plačni sistem se kljub sprejetju zakona še vedno ne izvaja v celoti
- podatki so zato neprimerljivi
- razlaga zakona o sistemu plač v javnem sektorju je zapletena in ima veliko posebnosti

2 UVEDBA ZSPJS

Pri projektu uvedbe Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (v nadaljevanju ZSPJS) je sodelovalo veliko število ljudi in služb. Začelo se je pri sestavljanju Zakona, kjer so sodelovala vsa ministrstva: Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za zdravstvo in drugi zaposleni v javnem sektorju. Izvajanje ZSPJS pa je veliko dela prineslo direktorjem in ravnateljem, računovodjem v javnem sektorju ter programerjem, ki so omogočili programsko izvajanje novega plačnega sistema. V nadaljevanju bomo opisali uvedbo novega ZSPJS na primerih v osnovni šoli.

2.1 Sodelujoči pri uvedbi ZSPJS

Pri uvajanju in izvajanju novega Zakona o sistemu plač v javnem sektorju so v osnovni šoli sodelovali:

- Ravnateljica zavoda, kot odgovorna oseba, se je udeležila izobraževanj, ki jih je organiziralo Ministrstvo za šolstvo, kjer so ravnatelji prejeli navodila o izdelavi Aktov o sistemizaciji delovnih mest, prevedbi plač javnih uslužbencev in navodila o seznanjanju uslužbencev z novim sistemom plač.
- Računovodja šole se je udeležila izobraževanj že v letu 2004, 2006 in pred uveljavitvijo zakona v letu 2008. Opravila je prevedbo plač iz starega sistema količnikov z vsemi dodatki v nov sistem plačnih razredov, obračunala plače po novem sistemu in primerjala izračune z Ministrstvom za šolstvo za vsakega zaposlenega posebej. S programerjem sta uskladila in testirala nov program za izračun plač in za mesec avgust obračunala plače po novem sistemu. Ministrstvo za javno upravo je na svojih spletnih straneh objavilo pripomoček za prevedbo plač in navodila za prevedbo specifičnih dodatkov. Kljub temu da se je novi zakon pričel uporabljati 1. 8. 2008, je Ministrstvo za šolstvo, ki je financer plač zaposlenih v javnem zavodu, usposobilo program za izračun plač šele v mesecu februarju 2009. Tako smo lahko plače zaposlenih dokončno preverili šele čez sedem mesecev. Zadnje izobraževanje za spremembe Zakona o sistemu plač v javnem sektorju je organiziralo Ministrstvo za javno upravo v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo v juniju 2012. Novi ZSPJS je prinesel tudi veliko novosti na področju sporočanja podatkov in kontrol sistema plač. Tako je potrebno mesečno pošiljati podatke o izplačilu plač, kjer se na spletnih straneh

AJPES-a izplačane plače in dodatki kontrolirajo na osnovi izračunov določenih z ZSPJS in Uredbo o metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju.

- Poslovna sekretarka je na osnovi prevedbe plač v novi plačni sistem izdelala nove pogodbe oz. anekse k pogodbam o zaposlitvi za vse, ki so bili na dan 1. 8. 2008 zaposleni v našem javnem zavodu.
- Podjetje, s katerim imamo sklenjeno pogodbo o vzdrževanju programa plač, je v mesecu juniju 2008 naredilo nov program za obračun plač, ki je ustrezal vsem zahtevam po ZSPJS. Časa za izdelavo programa je bilo zelo malo, izdelava programa pa zahtevna. Določene zahteve, ki jih zakon predpisuje, so nelogične, nekatere so bile programsko neizvedljive, zato so potekala usklajevanja med programerji in odgovornim za tehnično izvedbo na Ministrstvu.
- Vsi zaposleni v javnem zavodu so se udeležili predavanja, ki smo ga pripravili. Razložene so jim bile spremembe, novosti in prednosti novega sistema plač: uvrstitve v plačne razrede, sistem napredovanj in nazivov, odbitki ter dodatki po novem sistemu plač.

2.2 Naloge prevedbe plač po ZSPJS

Naloga prevedbe plač in uvedbe ZSPJS je bila, da se prejšnji sistem količnikov z dodatki pretvori v nov plačni sistem z uvrščanjem v plačne razrede. Tako so plače bolj primerljive, lažje nadzorovane in natančneje določene.

Vsebino del in potek prevedbe plač je objavilo Ministrstvo za javno upravo na svojih spletnih straneh, prav tako najpogostejša vprašanja in odgovore v zvezi z prevedbo plač.

Na začetku priprav na novi plačni sistem je bilo potrebno po navodilih Ministrstva za javno upravo narediti prevedbo plač. To pomeni, da se je za vsakega zaposlenega v javnem sektorju njegova plača po obstoječem plačnem sistemu »prevedla« v nov plačni sistem (Ministrstvo za javno upravo, 2008).

2.3 Uvedba ZSPJS

Uvedba novega plačnega sistema v javnem sektorju je zelo zapleten in dolgotrajen postopek. Zadnje novosti in spremembe ZSPJS so se izvedle v juniju 2012, to je v času, ko mineva že dvanajst let od sprejetja Zakona in štiri leta, odkar se je začel uporabljati.

2.3.1 Določitev delovnih mest in plačnih razredov po ZSPJS

Vlada Republike Slovenije je leta 2002 sprejela novi Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, s katerim je uredila sistem plač funkcionarjev in javnih uslužbencev v javnem sektorju, pravila za njihovo določanje, obračunavanje in izplačevanje ter pravila za določanje obsega sredstev za plače. Zakon opredeljuje tudi postopek za spremembe razmerij med plačnimi skupinami in plačnimi podskupinami v javnem sektorju.

Zakon določa skupne temelje sistema plač v javnem sektorju, in sicer za uveljavitev načela enakega plačila za delo na primerljivih delovnih mestih, nazivih in funkcijah, za zagotovitev preglednosti sistema plač ter stimulativnosti plač (Uradni-list-RS, 108/2009).

ZSPJS določa plačne skupine od A do J in plačne podskupine (prikazane v spodnji tabeli 1):

A- Funkcije v državnih organih in lokalnih skupnostih	A1 – predsednik republike in funkcionarji izvršilne oblasti A2 – funkcionarji zakonodajne oblasti A3 – funkcionarji sodne oblasti A4 – funkcionarji v drugih državnih organih A5 – funkcionarji v lokalnih skupnostih
B – poslovodni organi pri uporabnikih proračuna	B1 – ravnatelji, direktorji in tajniki
C – Uradniški nazivi v državni upravi in v upravah lokalnih skupnosti ter v drugih državnih organih	C1 – uradniki v drugih državnih organih C2 – uradniki v državni upravi, upravah pravosodnih organov in upravah lokalnih skupnosti C3 – policisti C4 – vojaki C5 – cariniki C6 – inšpektorji, pazniki in drugi uradniki s posebnimi pooblastili C7 – diplomati

D – delovna mesta na področju vzgoje in izobraževanja	D1 − visokošolski učitelji in visokošolski sodelavci D2 – predavatelji višjih strokovnih šol, srednješolski in osnovnošolski učitelji in drugi strokovni sodelavci D3 – vzgojitelji in ostali strokovni delavci v vrtcih
E – delovna mesta na področju zdravstva	E1 – zdravniki in zobozdravniki E2 – farmacevtski delavci E3 – medicinske sestre in babice E4 – zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci
F – delovna mesta na področju socialnega varstva	F1 – strokovni delavci F2 – strokovni sodelavci
G – delovna mesta na področju kulture in informiranja	G1 – umetniški poklici G2 – drugi poklici na področju kulture in informiranja
H – delovna mesta in nazivi na področju znanosti	H1 – raziskovalci H2 – strokovni sodelavci
I – delovna mesta v javnih agencijah, javnih skladih, drugih javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih ter pri drugih uporabnikih proračuna	I1 – strokovni delavci
J – spremljajoča delovna mesta (velja za ves javni sektor)	J1 – strokovni delavci J2 – administrativni delavci J3 – ostali strokovno tehnični delavci

Tabela 1: Tabela plačnih skupin in podskupin

Vir: ZSPJS - UR.L.RS 108/2009

Na osnovi plačnih skupin in plačnih podskupin so oblikovana delovna mesta za celoten javni sektor. Na opazovanem primeru osnovne šole ugotovimo, da je večina delovnih mest v plačni skupini D in podskupini D2 za osnovno šolo in D3 za področje predšolske vzgoje.

V tej skupini so zajeti učitelji, svetovalni delavci, knjižničarji, računalničarji, vzgojitelji in drugi strokovni delavci.

Tehnično osebje v osnovni šoli spada v plačno skupino J in sicer so to računovodja, poslovni sekretar, knjigovodja, administrator, kuharji, čistilke, hišniki in druga spremljajoča delovna mesta.

Vsako delovno mesto ima svojo šifro, ki je sestavljena iz plačne skupine, podskupine in šifre delovnega mesta, tako da lahko že po šifri najdemo, v katero plačno skupino spada določeno delovno mesto. V celotnem javnem sektorju se lahko eno oz. enakovredno delovno mesto pojavi le enkrat. Tako je npr. delovno mesto učitelj s šifro D027030 uvrščeno v izhodiščni plačni razred 30, z možnostjo napredovanja za 5 plačnih razredov in do naziva »svetnik«, kar pomeni, da lahko učitelj na svojem delovnem mestu napreduje največ do 43. plačnega razreda. Napredovanja v nazive v plačni skupini J ni, zaposleni pa lahko napredujejo za 10 plačnih razredov.

Javni uslužbenci lahko v plačne razrede napredujejo vsaka tri leta, če izpolnjujejo pogoje. Pogoje o napredovanju določa Uredba o napredovanju javnih uslužbencev v plačne razrede (Uradni-list-RS, 51-2008)

ZSPJS v 14. členu določa, da delavec, ki opravlja delo na delovnem mestu z nižjo izobrazbo od zahtevane, mu pripada osnovna plača, ki je za dva plačna razreda nižja. (Uradni-list-RS, 108/2009)

Po ZSPJS lahko tudi delavci, ki nimajo ustrezne izobrazbe napredujejo v višje plačne razrede, če izpolnjujejo pogoje za napredovanje, do česar po starem plačnem sistemu niso bili upravičeni.

2.3.2 Sprejem Kolektivne pogodbe za javni sektor

Glede na določila ZSPJS so Vlada RS in reprezentativni sindikati javnega sektorja sklenili Kolektivno pogodbo za javni sektor (Uradni-list-RS, 57/2008). Prav tako so sklenili Aneks h kolektivni pogodbi za vzgojo in izobraževanje.

V spodnji tabeli so prikazana delovna mesta v katalogu delovnih mest, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 60/2008 kot priloga Aneksu h kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji.

Zap. št. DM/N	Šifra DM	DELOVNO MESTO	TR	Šifra N	NAZIV	Plačni razred brez napr.	Plačni razred z napr.
123	D027023	STROKOVNI DELAVEC (V CENTRALI UČNEGA PODJETJA)	VII/1	3	STROKOVNI DELAVEC V CENTRALI UČNEGA PODJETJA MENTOR	33	38
124	D027023	STROKOVNI DELAVEC (V CENTRALI UČNEGA PODJETJA)	VII/1	4	STROKOVNI DELAVEC V CENTRALI UČNEGA PODJETJA	30	35
125	D027024	STROKOVNI DELAVEC (V CENTRALI UČNEGA PODJETJA)	VII/2	1	STROKOVNI DELAVEC V CENTRALI UČNEGA PODJETJA - SVETNIK	38	43
126	D027024	STROKOVNI DELAVEC (V CENTRALI UČNEGA PODJETJA)	VII/2	2	STROKOVNI DELAVEC V CENTRALI UČNEGA PODJETJA SVETOVALEC	35	40
127	D027024	STROKOVNI DELAVEC (V CENTRALI UČNEGA PODJETJA)	VII/2	3	STROKOVNI DELAVEC V CENTRALI UČNEGA PODJETJA MENTOR	33	38
128	D027024	STROKOVNI DELAVEC (V CENTRALI UČNEGA PODJETJA)	VII/2	4	STROKOVNI DELAVEC V CENTRALI UČNEGA PODJETJA	30	35
129	D027025	SVETOVALNI DELAVEC	VII/1	1	SVETOVALNI DELAVEC SVETNIK	38	43
130	D027025	SVETOVALNI DELAVEC	VII/1	2	SVETOVALNI DELAVEC SVETOVALEC	35	40
131	D027025	SVETOVALNI DELAVEC	VII/1	3	SVETOVALNI DELAVEC MENTOR	33	38
132	D027025	SVETOVALNI DELAVEC	VII/1	4	SVETOVALNI DELAVEC	30	35
133	D027026	SVETOVALNI DELAVEC	VII/2	1	SVETOVALNI DELAVEC SVETNIK	38	43
134	D027026	SVETOVALNI DELAVEC	VII/2	2	SVETOVALNI DELAVEC SVETOVALEC	35	40
135	D027026	SVETOVALNI DELAVEC	VII/2	3	SVETOVALNI DELAVEC MENTOR	33	38
136	D027026	SVETOVALNI DELAVEC	VII/2	4	SVETOVALNI DELAVEC	30	35
137	D027027	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	VII/2	1	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH SVETNIK	38	43
138	D027027	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	VII/2	2	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH SVETOVALEC	35	40
139	D027027	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	VII/2	3	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH MENTOR	33	38
140	D027027	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	VII/2	4	SVETOVALNI DELAVEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	30	35
141	D027028	TUJI UČITELJ (V EVROPSKEM ODDELKU GIMNAZIJSKEGA PROGRAMA)	VII/2	1	TUJI UČITELJ SVETNIK	38	43
142	D027028	TUJI UČITELJ (V EVROPSKEM ODDELKU GIMNAZIJSKEGA PROGRAMA)	VII/2	2	TUJI UČITELJ SVETOVALEC	35	40
143	D027028	TUJI UČITELJ (V EVROPSKEM ODDELKU GIMNAZIJSKEGA PROGRAMA)	VII/2	3	TUJI UČITELJ MENTOR	33	38
144	D027028	TUJI UČITELJ (V EVROPSKEM ODDELKU GIMNAZIJSKEGA PROGRAMA)	VII/2	4	TUJI UČITELJ	30	35
145	D027029	UČITELJ	VII/1	1	UČITELJ SVETNIK	38	43
146	D027029	UČITELJ	VII/1	2	UČITELJ SVETOVALEC	35	40
147	D027029	UČITELJ	VII/1	3	UČITELJ MENTOR	33	38
148	D027029	UČITELJ	VII/1	4	UČITELJ	30	35
149	D027030	UČITELJ	VII/2	1	UČITELJ SVETNIK	38	43
150	D027030	UČITELJ	VII/2	2	UČITELJ SVETOVALEC	35	40
151	D027030	UČITELJ	VII/2	3	UČITELJ MENTOR	33	38
152	D027030	UČITELJ	VII/2	4	UČITELJ	30	35
153	D027031	UČITELJ PRAKTIČNEGA POUKA	VII/1	1	UČITELJ PRAKTIČNEGA POUKA SVETNIK	38	43

Slika 1: Katalog delovnih mest iz Kolektivne pogodbe

Vir: Ur. list 60/2008

Kolektivna pogodba za javni sektor določa tudi dodatke, ki jih je potrebno upoštevati pri obračunu plač. Tako na primer določa dodatek za posebne obremenitve v vzgoji in izobraževanju za razredništvo glede na število učencev, poučevanje v oddelkih kombiniranih iz dveh ali več razredov, dodatke za izmensko delo, dodatke za magisterij, doktorat, položajni dodatek in druge dodatke. Višina dodatkov ne sme presegati 20 % osnovne plače. Na spodnji sliki (slika 2) so prikazani nekateri dodatki po kolektivni pogodbi.

38. člen

(dodatki za manj ugodne delovne pogoje)

Dodatki za manj ugodne delovne pogoje so:

Dodatek za izpostavljenost pri delu v kontroliranem območju ionizirajočega sevanja pripada javnemu uslužbencu, ki občasno opravlja delo v kontroliranem območju ionizirajočega sevanja. Višina dodatka znaša 1 € za vsako začeto uro dela v kontroliranem območja ionizirajočega sevanja.

Dodatek za izpostavljenost pri delu s citostatiki pripada javnemu uslužbencu, ki občasno opravlja delo s citostatiki in kontaminiranimi odpadki. Višina dodatka znaša:

– za pripravo, aplikacije citostatikov in nego 1€ za vsako začeto uro dela v teh pogojih,

– za pripravo citostatikov in za delo s kontaminiranimi odpadki 0,50 € za vsako začeto uro dela v teh pogojih.

Delovna mesta, za katera se šteje, da je delavec izpostavljen ionizirajočemu sevanju ali učinku citostatikov, določi oseba javnega prava.

Dodatek pripada javnemu uslužbencu samo za čas, ko javni uslužbenec dela v manj ugodnih delovnih pogojih, zaradi katerih mu dodatek pripada.

Dodatek javnemu uslužbencu ne pripada, v kolikor so manj ugodni delovni pogoji že upoštevani v okviru vrednotenja osnovne plače delovnega mesta. Šteje se, da so manj ugodni delovni pogoji že upoštevani, če je bil pri prevedbi osnovne plače delovnega mesta v prevedbo vključen dodatek za manj ugodne delovne pogoje.

Dodatki, katerih višina je določena v znesku, se usklajujejo z odstotkom povišanja osnovnih plač.

39. člen

(dodatki za nevarnost in posebne obremenitve)

Dodatki za nevarnost in posebne obremenitve so:

– Dodatek za čas neposrednega usposabljanja za delo v posebni policijski enoti v višini 30% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za čas neposrednega izvajanja nalog v posebni policijski enoti v višini 65% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za čas potapljanja potapljača v okviru usposabljanja v višini 30% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za čas potapljanja potapljača v primeru intervencije v višini 65% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za usposobljenost in poučevanje treh ali več po vsebini različnih predmetov v višini 3% urne postavke javnega uslužbenca.

– Dodatek za ure razredništva, določene v skladu z normativnimi kriteriji v višini 7% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca v:

– oddelkih osnovne šole, ki štejejo do 22 učencev;

– oddelkih nižjega poklicnega izobraževanja, ki štejejo do19 dijakov;

– oddelkih srednjega poklicnega, strokovnega in splošnega izobraževanja, ki štejejo do 25 dijakov oziroma vajencev.

– Dodatek za ure razredništva, določene v skladu z normativnimi kriteriji v višini 13% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca v:

– oddelkih osnovne šole, ki štejejo 23 in več učencev;

– oddelkih nižjega poklicnega izobraževanja, ki štejejo 20 in več dijakov;

– oddelkih srednjega poklicnega, strokovnega in splošnega izobraževanja, ki štejejo 26 in več dijakov oziroma vajencev.

– Dodatek za poučevanje v kombiniranih oddelkih v vrtcih, šolah oziroma zavodih za:

– poučevanje v oddelkih kombiniranih iz dveh razredov v višini 7% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– poučevanje v oddelkih kombiniranih iz treh oziroma več razredov v višini 10% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za delo v bolnišničnih oddelkih v višini 7% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za izvajanje prilagojenega programa v vrtcu in izvajanje prilagojenega, posebnega in vzgojnega programa v šoli oziroma zavodu za:

– delo z osebami z lažjo motnjo v duševnem razvoju, z motnjami vida, sluha, govora ter motnjami v telesnem in gibalnem razvoju, v višini 8% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo z osebami z motnjami vedenja in osebnosti (s čustveno vedenjskimi težavami) v višini 10% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo z osebami z zmerno motnjo v duševnem in telesnem razvoju v višini 12% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo z osebami s težjo motnjo v duševnem in telesnem razvoju v višini 15% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo z osebami s težko motnjo v duševnem in telesnem razvoju v višini 18% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za neposredno delo z osebami z duševno in telesno motnjo v zdravstvenih zavodih, socialnih zavodih, varstveno-delovnih centrih in zavodih za usposabljanje za:

– delo z osebami z lažjo duševno ali telesno motnjo, okvaro, prizadetostjo in oviranostjo v višini 8% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– za delo z osebami z zmerno duševno ali telesno motnjo, okvaro, prizadetostjo, oviranostjo in z dementnimi osebami v višini 12% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– za delo z osebami s težjo duševno ali telesno motnjo, okvaro, prizadetostjo in oviranostjo v višini 15% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– za delo z osebami s težko duševno ali telesno motnjo, okvaro, prizadetostjo in oviranostjo v višini 18% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za delo na višini oziroma v globini za:

– delo na višini od 2m do 4m, v višini 20% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo na višini nad 4m do 20m, v višini 30% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo na višini nad 20m, v višini 50% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca;

– delo v alpinistični opremi ali v jamarski oziroma jamski opremi, v višini 100% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za delo v rizičnih razmerah (območje vojne nevarnosti, nevarnosti terorističnih napadov z biološkimi agensi, demonstracij, naravnih nesreč, epidemij in epizootij) v višini 65% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

– Dodatek za opravljanje storitev v primerih, ko se kot prevozno sredstvo uporablja helikopter v višini 30% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

Dodatek pripada javnemu uslužbencu samo za čas, ko dela v nevarnih pogojih in pod posebnimi obremenitvami.

Dodatek javnemu uslužbencu ne pripada, v kolikor so nevarnost in posebne obremenitve že upoštevane v okviru vrednotenja osnovne plače delovnega mesta. Šteje se, da so nevarnost in posebne obremenitve že upoštevane, če je bil pri prevedbi osnovne plače delovnega mesta v prevedbo vključen dodatek za nevarnost in posebne obremenitve.

40. člen

(dodatek za izmensko delo)

Za izmensko delo v popoldanski in nočni izmeni oziroma za redno delo v popoldanskem času pripada javnim uslužbencem dodatek v višini 7% urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca.

Dodatek se obračunava le za čas, ko javni uslužbenec dela v teh pogojih.

Slika 2: Kolektivna pogodba za javni sektor – dodatki

Vir: KPJS - Uradni list RS 57/2008

2.3.3 Prevedba plač

Ministrstvo za javno upravo objavi na svojih spletnih straneh pripomoček za prevedbo plač. Vse plače zaposlenih v javnem sektorju se v mesecu juliju prevedejo iz sistema količnikov na novi sistem plač. Dodano je varovanje plač javnih uslužbencev, saj zaposleni ne smejo imeti manjše plače, kot so jo imeli pred uveljavitvijo novega plačnega sistema (varovana plača).
Ob prevedbi smo morali osvojiti nove pojme:

- **Uvrščen plačni razred javnega uslužbenca**: to je plačni razred, ki ga je javni uslužbenec dosegel z napredovanji na svojem delovnem mestu (npr.: učiteljica s VII. stopnjo izobrazbe ima osnovni plačni razred 30 – po katalogu delovnih mest – šifra delovnega mesta D027030, delavka je napredovala za 5 plačnih razredov in ima naziv svetovalec. Njen uvrščeni plačni razred je 40, kar je bruto na dan prevedbe 2.179,12 €)
- **Prevedeni plačni razred javnega uslužbenca**: smo izračunali tako, da smo plačo delavke po starem sistemu količnikov uvrstili v najbližji plačni razred, ki smo ga dobili z izračunom bruto plače (npr.: učiteljica s VII. stopnjo izobrazbe, z nazivom svetovalec in napredovanji 5 plačnih razredov je imela po starem sistemu količnik 5,00. K temu smo prišteli še dodatke in sicer 2,42 količnika za dodatek za posebne psihofizične obremenitve in odgovornosti po 80. F členu KP, dodatek 0,15 količnika za korekcijski dodatek po 2. členu Aneksa h KP in dodatek v višini 0,30 količnika za usposobljenost mentorstva pripravniku po 80. Č členu KP. Skupaj je znašal količnik delavke 7,87. Vrednost točke izhodiščne plače je bila ob prevedbi 248,72 €, tako je znašala plača zaposlene 1.957,43 €. Prevedba plače pomeni, da se ta znesek prevede v najbližji znesek plačnega razreda, ki je v tem primeru 1.937,21 € in predstavlja 37. plačni razred)
- **Plačno nesorazmerje:** zaradi pomanjkanja finančnih sredstev se uvede postopno prehajanje na novi plačni sistem s pomočjo plačnih nesorazmerij – razlika med novo plačo (uvrščeno v plačne razrede) in prevedeno »staro« plačo (količniki). V opazovanem primeru ima delavka plačno nesorazmerje v višini 241,91 €, kar je razlika med prevedenim (37.) in uvrščenim (40.) plačnim razredom. Določeni so datumi odprave plačnih nesorazmerij po četrtinah: prva 1. 5. 2008 (pred uvedbo zakona), druga 1. 1. 2009, tretja 1. 9. 2009 in zadnja 1. 3. 2010.
- **Osnovna plača Z108:** osnovna plača javnega uslužbenca Z108 je uvrščena plača zmanjšana za (v začetku) 75 % plačnega nesorazmerja. V našem opazovanem primeru

to pomeni, da je delavkina osnovna plača uvrščena plača 2.179,12 € zmanjša za nesorazmerje 181,43 € (75 % nesorazmerja) in znaša za mesec avgust 2008 po odbitku 1.997,69 €. Na to plačo se obračuna še delovna doba in dodatki (razredništvo, poučevanje v kombiniranih oddelkih, dodatek za mentorstvo pripravniku, …).

Ob prevedbi za posameznega delavca so se oblikovali tudi:

- Katalog delovnih mest
- Sistemizacija delovnih mest
- Analiza primerljive plače
- Izračun primerljive plače z odpravo nesorazmerja

2.3.4 Podpisovanje Aneksov k pogodbam o zaposlitvi 1. 8. 2008

Prevedba plač je bila opravljena s programom Ministrstva za javno upravo, ki je na osnovi prevedbe za posameznega delavca oblikoval Aneks k pogodbi. Rok za izdelavo prevedbe in izdelavo Aneksov je bil zelo kratek. Prav tako je bilo delo oteženo tudi zaradi narave dela v šolstvu, saj je bila večina zaposlenih učiteljev konec julija na dopustu.

2.3.5 Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun plač v javnem sektorju

V Uradnem listu RS številka 93/2008 in 14/2009 je bila objavljena Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun plač v javnem sektorju, ki določa metodologijo in obrazce, na podlagi katere morajo izplačevalci v javnem sektorju obračunavati in izplačevati plače (Uradni-list-RS, 93/2008,14/2009).

Določene so šifre in izrazi za vsak zapis na obrazcih (plačilnih listih, REK obrazcih, …) in za vsako postavko pri izračunu plače. Tako imamo primer izrazov na plačilni listi, ki morajo biti v celotnem javnem sektorju enaki (v nadaljevanju le nekaj primerov, vzorec prikazan na sliki 3)

- Z010 – leto in mesec obračuna plače
- Z050 – povprečna mesečna delovna obveznost
- Z070 – osnovna plača (uvrščen plačni razred bruto)
- Z108 – osnovna plača za obračun (Z070 zmanjšana za nesorazmerje)

Vrste izplačil se razvrščajo v naslednje tipe izplačil:

A – bruto plača – redno delo (npr.: A010 bruto plača za redno delo)

B – bruto plača – nadomestila (npr.: B010 praznik, B020 letni dopust, …)

C – dodatki (npr.: C010 položajni dodatek, C020 dodatek za delovno dobo, …)

D – delovna uspešnost (npr.: D020 delovna uspešnost zaradi povečanega obsega dela)

E – bruto plača – delo preko polnega delovnega časa (npr.: E010 delo preko polnega del. časa)

F – bonitete (npr.: F010 uporaba osebnega avtomobila za zasebne namene)

G – nadomestila v breme delodajalca (npr.: G020 boleznina v breme delodajalca 90%)

H – nadomestila v breme ZZZS, ZPIZ, MO, MNZ in sodišča (npr.: H010 boleznina 100% v breme ZZZS)

I – povračilo stroškov (npr.: I010 prehrana na delu)

J – drugi dohodki iz delovnega razmerja (J020 jubilejna nagrada 10 let)

K – odtegljaji (npr.: K020 administrativne prepovedi)

L – starševski dopust (npr.: L010 porodniško nadomestilo)

M – kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje

N – neplačana odsotnost

O – dežurstvo

R – dodatki za delo v tujini

S – povračila/nadomestila v tujini

T – odtegljaji v tujini

Uredba o enotni metodologiji za obračun in izplačilo plač določa šifro, vrsto izplačila, tip izplačila, faktor za izračun, način izračuna in opombe. Pri oddaji podatkov za plače preko portalov Davčne uprave in AJPES-a, se izračuni plač zaposlenih v javnem sektorju kontrolirajo ravno preko šifer in predpisanih formul izračuna posameznih postavk plače delavca.

Kontrola posameznih postavk na plačilni listi je sedaj lažja tudi za vsakega delavca. Čeprav so plačilni listi precej obsežnejši, jih delavci, če hočejo, lažje kontrolirajo. Vsaka postavka na plačilni listi je preverljiva, izračun je določen z uredbo o enotni metodologiji, vsi podatki potrebni za izračun pa so razvidni iz plačilne liste. V nadaljevanju je nekaj vzorcev iz uredbe za izračune posameznih postavk (Slika 3 in 4).

487. Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju

Na podlagi prvega odstavka 40. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/07 – uradno prečiščeno besedilo, 17/08, 58/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 80/08 in 120/08 – odl. US) izdaja Vlada Republike Slovenije

U R E D B O
o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen
(veljavnost)

(1) Ta uredba določa enotno metodologijo in obrazce za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju, na podlagi katerih morajo v skladu s prvim odstavkom 40. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/07 – uradno prečiščeno besedilo, 17/08, 58/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 80/08 in 120/08 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZSPJS) izplačevalci obračunavati in izplačevati plače.

(2) Ta uredba velja za vse uporabnike proračuna Republike Slovenije, kot jih določa Sklep o subjektih, za katere velja Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 115/02).

2. člen
(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tej uredbi, pomenijo:

Šifra	Izraz	Pomen izraza
Z010	leto in mesec obračuna	leto in mesec, za katerega se obračuna plača
Z020	preteklo obračunsko leto	osnova za izračun refundiranega nadomestila plače
Z030	nadomestilo plače	137. člen Zakona o delovnih razmerjih (ZDR)
Z040	vrsta izplačila	vrednost, ki pripada funkcionarju in javnemu uslužbencu ob izplačilu plače
Z050	povprečna mesečna delovna obveznost	povprečna mesečna delovna obveznost – 40. člen ZSPJS
Z051	mesečna delovna obveznost	mesečna delovna obveznost po koledarju
Z052	povprečna mesečna delovna obveznost za krajši delovni čas	povprečna mesečna delovna obveznost za krajši delovni čas
Z053	mesečna delovna obveznost za krajši delovni čas	mesečna delovna obveznost po koledarju za krajši delovni čas
Z054	PORABLJENO – ČRTANO	
Z060	število ur	število ur za posamezno vrsto izplačila
Z061	normirano število ur	število ur za posamezno vrsto izplačila, normirano na povprečno mesečno delovno obveznost (Z060/Z051 x Z050) oziroma (Z060/Z053 x Z052)
Z062	število dni	število dni po koledarju za vrsto izplačila
Z070	osnovna plača	9. člen ZSPJS
Z071	osnovna plača za krajši delovni čas	osnovna plača za krajši delovni čas (Z070/Z050) x Z052 oziroma (Z070/Z051) x Z053
Z080	bruto plača	A010 + A020 + A040 + vrste izplačil, ki se nanašajo na nadomestila + dodatki + delovna uspešnost + delo prek polnega delovnega časa) – prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje
Z090	povprečna plača	povprečna plača zaposlenega v RS za predpretekli mesec
Z100	minimalna plača	1. člen Zakona o določitvi minimalne plače (ZDPM)
Z104	primerljivi znesek plače, določen po ZSPJS	osnovna plača za obračun + C010 + C020 + C040 + (C050 ali C051 ali C052) + C150 za tekoči mesec, kot če bi delal polni delovni čas
Z105	prevedena osnovna plača	49. a in 49. c člen ZSPJS

Slika 3: Uredba o enotni metodologiji

Vir: Uradni list 14/2009

Šifra	Vrsta izplačila	Tip izplačila	Faktor	Način izračuna	Opomba	A1	B1
A010	redno delo	bruto plača – redno delo	1,00	število normiranih ur x bruto urna postavka za osnovno plačo		X	1
A020	razlika do minimalne plače	bruto plača – redno delo	1,00	Z100 – (Z070 + A040 + vrsta izplačil tipa C)		X	1
A030	razlika med minimalno in obračunano plačo	bruto plača – redno delo	1,00	razlika med višino minimalne plače ter višino obračunane plače, ki je na primer zaradi bolniškega dopusta manjša od minimalne plače	v znesku	X	1
A040	razlika do plače glede na 49. člen ZSPJS	bruto plača – redno delo	1,00		v znesku	1	1
A050	PORABLJENO – ČRTANO					X	X

Šifra	Vrsta izplačila	Tip izplačila	Faktor	Način izračuna	Opomba	A1	B1
B010	praznik	bruto plača – nadomestila	/	(1) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca – pretekli mesec (Z061 x Z162) (2) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca (Z061 x Z160) (3) v skladu s kolektivnimi pogodbami dejavnosti		X	1
B020	letni dopust	bruto plača – nadomestila	/	(1) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca – pretekli mesec (Z061 x Z162) (2) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca (Z061 x Z160) (3) v skladu s kolektivnimi pogodbami dejavnosti		X	1
B030	izredni dopust	bruto plača – nadomestila	/	(1) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca – pretekli mesec (Z061 x Z162) (2) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca (Z061 x Z160) (3) v skladu s kolektivnimi pogodbami dejavnosti		X	1
B040	študijski dopust	bruto plača – nadomestila	/	(1) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca – pretekli mesec (Z061 x Z162) (2) število normiranih ur x bruto urna postavka za izračun nadomestila plače v breme delodajalca (Z061 x Z160) (3) v skladu s kolektivnimi pogodbami dejavnosti		X	1

Slika 4:Vrste izplačil iz Uredbe o enotni metodologiji

Vir: Uradni list RS 14/2009

2.3.6 Določanje osnovne plače, dodatkov in odbitkov po ZSPJS

Osnovne plače, odbitke in dodatke določa že sam Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, način njihovega izračuna pa Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun plač v javnem sektorju.
ZSPJS določa v IV. poglavju osnovne plače javnega uslužbenca s plačnim razredom, na katerega je uvrščeno delovno mesto, določa osnovne plače za pripravnike, funkcionarje, ravnatelje, direktorje in tajnike.
V 14. členu ZSPJS določa zmanjšanje plače javnega uslužbenca, ki opravlja delo na delovnem mestu z izobrazbo nižjo od zahtevane (zmanjšanje za dva plačna razreda oz. za en plačni razred po napolnjenih 23 letih delovne dobe). Določbe 14. člena ZSPJS se ne uporabljajo za delovna mesta v VI. in nižjih tarifnih razredih.

ZSPJS v V. poglavju določa pogoje za napredovanje v višji plačni razred. Postopek in način preverjanja izpolnjevanja pogojev se je določil z Uredbo vlade.
V VII. poglavju ZSPJS določa vrste dodatkov, ki pripadajo javnim uslužbencem in osnove njihovega izplačila, višino dodatkov pa v večini primerov določa Kolektivna pogodba za javni sektor. (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2008)

ZSPJS določa, da javnim uslužbencem pripadajo naslednji dodatki:

- položajni dodatek (pooblastila v zvezi z vodenjem, usklajevanjem in izvajanjem dela),
- dodatek za delovno dobo,
- dodatek za mentorstvo,
- dodatek za specializacijo, magisterij ali doktorat,
- dodatek za dvojezičnost,
- dodatki za manj ugodne delovne pogoje, ki niso upoštevani v vrednotenju delovnega mesta,
- dodatki za nevarnost, posebne obremenitve, ki niso upoštevane v vrednotenju delovnega mesta,
- dodatki za delo v manj ugodnem delovnem času (izmensko delo, deljen delovni čas, delo ponoči, v nedeljo, delo preko polnega delovnega časa, …).

V nadaljevanju bomo opisali en primer dodatka – dodatek za delovno dobo:

- šifra izplačila – C020
- vrsta izplačila – dodatek za delovno dobo
- tip izplačila – dodatki
- faktor – 0,0033
- način izračuna – osnovna plača za izračun x faktor (0,0033 x število dopolnjenih let delovne dobe, javnim uslužbenkam se dodatek poveča za 0,001 za vsako končano leto delovne dobe nad 25 let – faktor je 0,0043) – naveden je tudi zakon, ki določa dodatek – to je 25. člen ZSPJS, 35 člen KPJS
- opomba: % od osnovne plače za izračun

Primer:

Delavka, ki je v 40. plačnem razredu (njena plača po odbitku nesorazmerja znaša bruto 1.997,69 €) ima npr. 20 let delovne dobe: dodatek za delovno dobo znaša 0,33 % za vsako dopolnjeno leto, kar je v našem primeru skupaj 6,60 %. Delavkina plača znaša tako po prištetem dodatku za delovno dobo (1.997,69 x 6,6 %) v višini 131,85 € skupaj 2.129,54 €.

2.3.7 Uvedba novega delovnega mesta poslovni sekretar

Vlada RS in sindikati so podpisali sporazum o novem delovnem mestu poslovni sekretar, ki velja od 1. 8. 2008. Delovno mesto tajnica – administrativni delavec se spremeni na delovno mesto poslovni sekretar, za katerega je zahtevana VI. stopnja izobrazbe. Delavke, ki so do spremembe zaposlene na delovnem mestu administrativni delavec in nimajo ustrezne izobrazbe, lahko ostanejo zaposlene na tem delovnem mestu, vendar morajo v osmih letih pridobiti ustrezno izobrazbo.

Sledi podpis novih pogodb in izračun plače po novem. Ministrstvo je ob tej prevedbi spregledalo dejstvo, da je velika večina delavk na tem delovnem mestu že napredovala v plačilne razrede, ki se ob podpisu novih pogodb niso prenesla (višja stopnja izobrazbe), zato so podpisali dogovor o postopnem vračanju že doseženih napredovanj.

2.3.8 Odprava drugih 25 % plačnih nesorazmerij s 1. 1. 2009.

S 1. 1. 2009 se pri obračunu plač upošteva zmanjšanje plačnega nesorazmerja za naslednjih 25 %. V praksi to pomeni, da se od uvrščene plače delavca (po katalogu delovnih mest) odbije le še 50 % plačnega nesorazmerja. Pri plači za mesec januar 2009 so upoštevane nove višine osnovnih plač zaposlenih (Z108).

2.3.9 Zamrznitev odprave nesorazmerij – Aneks št. 4 h KPJS

Vlada RS je s spremembo ZSPJS zaradi manjka proračunskega denarja določila nove datume odprave plačnih nesorazmerij. Tretjih 25 % nesorazmerja bi se moralo odpraviti 1. 10. 2010, vendar Vlada Republike Slovenije sprejme Aneks št. 4 h Kolektivni pogodbi za javni sektor, kjer določi, da se nesorazmerja pri plači odpravijo v dveh zaporednih letih, ki sledita letu, v katerem realna rast bruto družbenega proizvoda preseže 2,5% (Uradni-list-RS, 89/2010). Zadnja četrtina nesorazmerij bi se torej morala odpraviti 1. 10. 2011, a se zaradi finančne krize ne odpravi in se do nadaljnjega obračunava v višini 50 % − zamrznitev.

2.3.10 Zakon za uravnoteženje javnih financ − ZUJF

Državni zbor je sprejel Zakon za uravnoteženje javnih financ, ki velja od 1. 6. 2012. Ta zakon je bil objavljen v Uradnem listu št. 40/2012 dne, 30. 5. 2012 in je vplival tudi na ZSPJS, saj poleg tega, da spreminja veliko drugih zakonov, omejuje stroške v javnem sektorju, znižuje plače javnih uslužbencev, določa obvezno upokojitev javnih uslužbencev, ki imajo pogoje za upokojitev, zmanjšuje regres za letni dopust in prehrano med delom, zaostruje tudi druge pogoje izplačevanja v javnem sektorju.

ZUJF znižuje plače javnim uslužbencem, istočasno pa odpravlja tudi razliko 50 % nesorazmerij. To pomeni, da od 1. 6. 2012 nimamo več prevedene plače zaposlenega in ne nesorazmerja med uvrščeno in prevedeno plačo. To je skoraj štiri leta od začetka uporabe ZSPJS in določitev osnovne plače javnega uslužbenca je bistveno lažja (Uradni-list-RS, 40/2012).

V prilogi ZUJF je plačna lestvica, ki velja od 1. 6. 2012 in je prikazana v nadaljevanju.

Plačni razred	Osnovna plača (v EUR)	Plačni razred	Osnovna plača (v EUR)
1	440,38	34	1.606,68
2	458,00	35	1.670,94
3	476,31	36	1.737,79
4	495,37	37	1.807,29
5	515,18	38	1.879,59
6	535,80	39	1.954,78
7	557,21	40	2.032,98
8	579,51	41	2.114,29
9	602,70	42	2.198,84
10	626,81	43	2.286,81
11	651,88	44	2.378,28
12	677,95	45	2.473,41
13	705,06	46	2.572,34
14	733,27	47	2.675,25
15	762,60	48	2.782,25
16	793,10	49	2.893,54
17	824,84	50	3.009,28
18	857,83	51	3.129,66
19	892,13	52	3.254,84
20	927,82	53	3.385,03
21	964,94	54	3.520,44
22	1.003,54	55	3.661,25
23	1.043,68	56	3.807,69
24	1.085,43	57	3.960,02
25	1.128,83	58	4.118,41
26	1.173,99	59	4.283,14

27	1.220,94	60	4.454,47
28	1.269,78	61	4.632,64
29	1.320,58	62	4.817,96
30	1.373,40	63	5.010,67
31	1.428,34	64	5.211,10
32	1.485,46	65	5.419,54
33	1.544,88		

Tabela 2: Plačna lestvica od 1. 6. 2012.

Vir: Ur. list št. 40/2012 z dne, 30. 5. 2012

Z ukinitvijo plačnih nesorazmerij bi večina zaposlenih pri plači pridobila, vendar je ZUJF istočasno znižal plače po plačni lestvici za 8 %. Zaradi odprave nesorazmerij večina zaposlenih ni izgubila celih 8 %.

Za primerjavo bomo prikazali plačo nekaj javnih uslužbencev zaposlenih v zavodu osnovna šola pred odpravo nesorazmerij in znižanju plač in po tem (Zavod-OŠ, 2012).

Prikazali bomo značilna oz. najpogostejša delovna mesta v osnovni šoli:

a) **Učitelj začetnik** – delovno mesto D027030 – brez napredovanj v naziv in plačne razrede – osnovni plačni razred 30

   Pred ZUJF je imel učitelj začetnik preveden plačni razred 30 (bruto 1.492,83 €) in uvrščen plačni razred 30 (bruto 1.492,83 €). Nesorazmerja ni. Po novi plačni lestvici je njegova plača za 30 plačni razred bruto 1.373,40 €. Znižanje plače v tem primeru je 119,43 € oz. **8 %**.

b) **Učitelj svetovalec** s petimi plačnimi razredi napredovanj – delovno mesto D027030 − plačni razred 40

   Pred ZUJF je imel učitelj svetovalec preveden plačni razred 37 (bruto 1.964,45 €) in uvrščen plačni razred 40 (bruto 2.209,76 €), kar pomeni nesorazmerje v višini 122,66 € (za toliko nižja plača za čas od 1. 1. 2009 do 31. 5. 2012) in tako osnovna plača 2.087,11€. Po novi plačni lestvici je njegova plača za 40. plačni razred bruto 2.032,98 €. Znižanje plače v tem primeru je 54,13 € oz. **2,59 %.**

c) **Čistilka** brez napredovanj v plačne razrede – delovno mesto J032001 – plačni razred 7
Pred ZUJF je imela čistilka preveden plačni razred 6 (bruto 582,39 €) in uvrščen plačni razred 7 (bruto 605,66 €), kar pomeni nesorazmerje v višini 11,64 € in tako osnovna plača bruto 594,03 €. Po novi plačni lestvici je njena plača za 7. plačni razred bruto 557,21 €. Znižanje plače v tem primeru je 36,82 € oz. 6,19 %. Ker pa je minimalna plača za polni delovni čas 763,06 €, so imele čistilke pred in po ZUJF izplačano minimalno plačo v skladu z zakonom – znižanja ni.

d) **Poslovni sekretar** – delovno mesto J026004 – štiri plačne razrede napredovanj – plačni razred 25
Pred ZUJF je imela poslovna sekretarka preveden plačni razred 25, prav tako uvrščenega (bruto 1.226,99 €). Po novi plačni lestvici je njena plača za 25. plačni razred bruto 1.128,83 €. Znižanje plače v tem primeru je 98,16 € oz. **8 %.**

e) **Računovodja** – delovno mesto J016027 – sedem plačnih razredov napredovanj – plačni razred 29
Pred ZUJF je imela računovodkinja 25. prevedeni plačni razred (bruto 1.226,99 €) in uvrščeni 29. plačni razred (bruto 1.435,41 €), kar pomeni nesorazmerje v višini 104,21 € (za toliko nižja plača za čas od 1. 1. 2009 do 31. 5. 2012) in tako osnovno plačo bruto 1.331,20 €. Po novi plačni lestvici je 29. plačni razred 1.320,58 €. Znižanje plače v tem primeru je 10,62 € oz. 0,8 %.

Iz naštetih primerov je razvidno, da je odprava nesorazmerij v veliki meri vplivala na znižanje plač v javnem sektorju po sprejetju ZUJF. Ta odprava nesorazmerij bi morala biti izvedena že 1. 3. 2010. V praksi to pomeni, da so javni uslužbenci do 1. 6. 2012, ko so se nesorazmerja odpravila (več kot dve leti kasneje kot je predvideval ZSPJS ob pričetku izvajanja) prejemali manjšo plačo, kot bi jo morali, če ne bi spreminjali ZSPJS in sprejemali novih zakonov (Intervencijski zakon, Zakon za uravnoteženje javnih financ).

Pri primerjavi znižanja plač zaposlenih v opazovani osnovni šoli smo ugotovili, da se je od 74 zaposlenih le 15 javnim uslužbencem plača zmanjšala za 8 %, vsem ostalim pa za manj. Povprečno zmanjšanje plač od 1. 6. 2012 v opazovanem zavodu je 4,94 %.

2.3.11 Nadzor

Nadzor nad izvajanjem predpisov o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev opravlja Ministrstvo pristojno za sistem plač v javnem sektorju – to je Ministrstvo za javno upravo. Nadzor opravljajo tudi resorna ministrstva in Ministrstvo za finance – proračunska inšpekcija Urada za nadzor proračuna. Nadzor se je začel opravljati v mesecu maju 2009 in se še nadaljuje.

Nadzor se po posameznih zavodih opravlja tudi z revizijskimi pregledi, ki jih opravijo zunanji strokovni sodelavci – revizorji, le-te naročijo in financirajo večinoma javni zavodi sami pri zunanjih revizijskih hišah.

3 RAČUNOVODSKA OBDELAVA PLAČ PO NOVEM ZSPJS

Javni zavod osnovna šola je posredni uporabnik proračuna, določen uporabnik javnega prava in vodi poslovne knjige in računovodske izkaze v skladu z Zakonom o računovodstvu, Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, Pravilnikom o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava, določbami Slovenskih računovodskih standardov (če ni z Zakonom o računovodstvu določeno drugače), Pravilnikom o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava ter drugimi predpisi.

Računovodska obdelava in knjiženje plač po ZSPJS je zaradi Uredbe o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju (Uradni list RS 93/2008, 14/2009, 23/2009, 48/2009, 113/2009, 25/2010, 67/2010, 105/2010 in 45/2012) in predpisanega Enotnega kontnega načrta za določene uporabnike enotnega kontnega načrta lažja in bolj pregledna.

Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju – v nadaljevanju Uredba o enotni metodologiji – določa enotno metodologijo in obrazce za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju, na podlagi katerih morajo v skladu z Zakonom o sitemu plač v javnem sektorju izplačevalci obračunavati in izplačevati plače. Ta uredba velja za vse uporabnike proračuna Republike Slovenije, za katere velja Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni-list-RS, 93/2008,14/2009).

Uredba določa šifre in pomene izrazov pri obračunu, izplačilu in računovodski obdelavi plač, npr. pri vseh, za katere velja ZSPJS, pomeni na primer šifra Z060 število ur za posamezno vrsto plačila, šifra Z070 je osnovna plača po 9. členu ZSPJS in tako dalje.

Vrste izplačil smo podrobno opisali že v poglavju 2.3.5. Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju.

Pri računovodski obdelavi obračuna plač je Enotni kontni načrt za določene uporabnike enotnega kontnega načrta za spremljanje prihodkov in odhodkov ter prejemkov in izdatkov po načelu denarnega toka zaradi uredbe veliko lažje uporabljati.

Pri prejšnjem sistemu obračuna plač s količniki so bili vsi dodatki javnih uslužbencev všteti v količnik in niso bili prikazani posebej. Zato je bilo knjiženje plač težje razčleniti in pravilno knjižiti posamezne dodatke.

3.1 Enotni kontni načrt za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava

Pri novem sistemu plač je vsak dodatek prikazan s svojo šifro, določen je faktor in način izračuna. Tako je uporaba enotnega kontnega načrta (v nadaljevanju EKN), ki je priloga Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni-list-RS, 112/2009,58/2010,104/2010), mnogo lažja.

EKN uporablja naslednjo členitev:

- razredi, ki so označeni z enomestno številko
- skupine, ki so označene z dvomestno številko
- podskupine, ki so označene s trimestno številko
- konti, ki so označeni s štirimestno številko
- podkonti, ki so označeni s šestmestno številko

3.1.1 Uporaba EKN za knjiženje stroškov za plače (obračun)

Za knjiženje stroška plač (obračunsko) EKN določa naslednjo podskupino:

- 464 stroški dela

Podskupino lahko razdelimo še na podkonte tako, da lahko ločeno prikazujemo stroške osnovnih plač, boleznin v breme delodajalca, prispevkov delodajalca (na plače) in drugo. Na primer: 464000 – osnovne bruto plače, 464100 – boleznine v breme delodajalca, 464600 – prispevki delodajalca (na plače), 464200 – nadomestila (prevoz na delo in z dela, prehrana med delom), …

Protiknjižba stroška plač se knjiži na skupino 21, ki je razdeljena na obveznost za čiste plače (podskupina 210), obveznost za prispevke iz plač in nadomestil plač (podskupina 212), obveznosti za davke iz plač – dohodnina (podskupina 213), druge kratkoročne obveznosti do zaposlenih, kot so prevozi na delo in z dela, prehrana med delom (podskupina 214).
Prispevki delodajalca (prispevki na plače) se knjižijo na skupino 23.

3.1.2 Uporaba EKN za knjiženje izdatkov za plače (po načelu denarnega toka)

Za knjiženje izdatkov plač (po načelu denarnega toka) EKN določa podskupine:

- 400 plače in drugi izdatki zaposlenim
- 401 prispevki delodajalcev za socialno varnost

Podkonti za plače in druge izdatke so razčlenjeni na (nekaj najpogostejših):

- podkonto 400000 osnovne plače
- podkonto 400001 dodatek za delovno dobo in dodatek za stalnost
- podkonto 400002 dodatki za delo v posebnih pogojih
- podkonto 400003 položajni dodatek
- podkonto 400004 drugi dodatki
- podkonto 400202 povračilo stroškov prehrane med delom
- podkonto 400203 povračilo stroškov prevoza na delo in z dela
- podkonto 400301 sredstva za redno delovno uspešnost
- podkonto 400302 sredstva za delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela pri opravljanju rednih delovnih nalog

3.2 Izračuni osnovnih plač, dodatkov, povračil in njihovo knjiženje

Pri opazovanem javnem zavodu – osnovni šoli je obračun plač zelo zahteven oz. raznovrsten, saj je izplačilo plač sestavljeno iz veliko specifičnih dodatkov, zmanjšanj in različnih izplačil. Zaposleni so vzgojitelji, pomočniki vzgojiteljev, učitelji in drugi strokovni delavci, ki imajo specifična delovna mesta. Delovni teden učitelja je sicer 40 ur, vendar imajo učitelji določeno učno obvezo (pouk, neposredno delo z otroci), ki je manjša od 40 ur tedensko. Ostale ure imajo še drugo strokovno delo (govorilne ure, roditeljski sestanki, projekti, študijske skupine, popravljanje nalog).

Zato se lahko pedagoškim delavcem v osnovni šoli izplačujejo sredstva za delovno uspešnost iz naslova povečanega dela − povečane pedagoške oz. učne obveznosti, ki jih učitelji opravijo nad tedensko delovno obvezo (npr. obveza predmetnega ali razrednega učitelja je 22 ur tedensko, če opravi 23 ur tedensko ima za eno uro izplačan povečan obseg dela).

Delovna uspešnost zaradi povečane pedagoške oz. učne obveznosti za učitelja se izračuna pod šifro D070 – delovna uspešnost zaradi povečane pedagoške oz. učne obveznosti, faktor je lahko od 1,00 do 1,30 in sicer:

- faktor 1,20 za učitelje ali druge strokovne delavce, za katere velja od 19 do 22 urna tedenska učna obveznost (učitelji razrednega, predmetnega pouka, učitelji za dodatno strokovno pomoč, …)
- faktor 1,05 za učitelje ali druge strokovne delavce, za katere velja od 23 do 29 urna tedenska učna obveznost (učitelji v oddelkih podaljšanega bivanja)
- faktor 1,00 za učitelje ali druge strokovne delavce, za katere velja od 30 do 35 urna tedenska učna obveznost (laborant, ...)

Dodatek za povečan obseg dela – delovna uspešnost zaradi povečane pedagoške oziroma učne obveznosti je predpisana z Uredbo o enotni metodologiji in se izračuna tako:

- Število ur povečane pedagoške oz. učne obveznosti na teden se pomnoži s faktorjem (npr. 1,20 za učitelja oz. strokovnega delavca z 19 do 22 ur tedenske učne obveze, 1,05 za strokovne delavce z 23 do 29 urno tedensko delovno obvezo in 1,00 za strokovne delavce z 30 in več tedenske učne obveze).
- Število ur povečane pedagoške obveznosti na teden povečane za faktor se pomnoži s številom tednov v mesecu (npr. za mesec marec 2012 je to 4,33 tedna) in dobimo mesečni obseg opravljenih ur povečane pedagoške obveznosti.
- Mesečni obseg opravljenih ur povečane pedagoške obveznosti pomnožimo z urno postavko, ki jo dobimo tako, da se osnovna plača javnega uslužbenca deli z normiranimi urami (174 ur mesečno oz. ure glede na delež zaposlitve).

Tako izračunan dodatek se pri obračunu plač prikaže pod šifro D070 v bruto in neto znesku in je razviden iz plačilne liste za posameznika in za celoten zavod iz zbirnika po vrstah izplačil. Za lažjo delitev stroškov imamo izpise stroškovnikov, ki prikazujejo stroške oz. izdatke po stroškovnih mestih (npr. šola, vrtec).

Število tednov določi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport s tabelo na začetku šolskega leta. Razpredelnica je prikazana na spodnji sliki (slika 5) (Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, 2011).

Število tednov po mesecih za šolsko leto 2011/12 za OŠ in SŠ

MESEC	ŠT. VSEH TEDNOV	datum počitnice+prazniki+nadomečanja	št.dni počitnice+prazniki+nadom	ŠT.TEDNOV-počitnice, prazniki, nadom.	ŠT.TEDNOV ZA OBRAČUN	Korekcija	Št. tednov za KPIS	Odstotek dodatka za izbrani mesec
sep.11	4,33	NI	0,00	0,00	4,33		4,33	100,00%
okt.11	4,33	31.10.2011 praznik 1 dan	1,00	0,20	4,13	0,10	4,23	97,69%
nov.11	4,33	1.11.10-PRAZ- 1 dan 2-4.11.11 počitnice 3 dni	4,00	0,80	3,53		3,53	81,52%
dec.11	4,33	26.12.11-PRAZ- 1 dan 27-30.12.11 počitnice 4 dni	5,00	1,00	3,33		3,33	76,91%
jan.12	4,33	02.01.2012 praznik 1 dan	1,00	0,20	4,13		4,13	95,38%
feb.12	4,33	8.02.12 praznik 1 dan+ 20.-24.2.12-počitnice 5 dni	6,00	1,20	3,13		3,13	72,29%
mar.12	4,33	NI	0,00	0,00	4,33		4,33	100,00%
apr.12	4,33	9.04.12 in 27.04.12 praznik 2 dni+ 30.04.12- počitnice 1 dan	3,00	0,60	3,73		3,73	86,14%
maj.12	4,33	1. in 2. maj.12, praznik 2 dni	2,00	0,40	3,93		3,93	90,76%
jun.12	4,33	25.-29.junij 12 počitnice 5 dni	5,00	1,00	3,33	0,00	3,33	76,91%
SKUPAJ	43,30		27,00	5,40	37,90	0,10	38,00	

Slika 5: Število tednov po mesecih za OŠ in SŠ

Vir: Portal Ministrstva za šolstvo 20. 9. 12

V šolstvu se nekateri dodatki izplačujejo glede na število tednov v mesecu. Dejansko gre za delovne dni oz. dni pouka v posameznem mesecu – odbijajo se počitnice in prazniki. Tako se izplačujejo dodatki za povečan obseg dela, odbitki za zmanjšan obseg dela, dodatki za kombinirane oddelke, …

Nekateri dodatki se izplačujejo mesečno za število vseh tednov, to je 4,33 tedna. Tako se izplačuje dodatek za mentorstvo pripravniku in dodatek za ure razredništva. Dodatek za ure razredništva se izplačuje pod šifro C205 (za oddelke do 22 učencev – 7 %) in pod šifro C206 (za oddelke s 23 učenci in več – 13 %). Izračun dodatka za razredništvo je bruto urna postavka pomnožena s 7 oz. 13 %, pomnoženo z eno uro tedensko (za prvi in deveti razred) oz. pol ure za ostale razrede, pomnoženo s 4,33 tedna. Dodatek za ure razredništva se izplačuje tudi med počitnicami in se knjiži na podkonto 400004. Povečan in zmanjšan obseg pedagoških ur se med počitnicami (julij in avgust) ne izplačujeta .

Interesne dejavnosti strokovnih delavcev v šoli predstavljajo razni krožki in dejavnosti, ki ji učitelji z učenci izvajajo po pouku (npr. odbojka, novinarski krožek, pravljični krožek, zgodovinski krožek in mnogi drugi). Takšne interesne dejavnosti so izplačane po realizaciji mesečno in se izplačujejo v bruto znesku 10,28 € na uro. Po navodilu Ministrstva za izobraževanje, znanost, šport in kulturo se interesne dejavnosti izplačujejo pod šifro D020.

Na enak način – po realizaciji, se izplačuje dodatna strokovna pomoč za učence, ki imajo odločbe o učnih težavah. Tem učencem učitelji nudijo individualno pomoč, ki je izplačana za vsak mesec po vrednosti 10,28 € za opravljeno uro pod šifro D020.

Vsak delavec lahko na svoji plačilni listi razbere splošne podatke: naziv delovnega mesta in njegovo šifro (Z371), plačni razred delovnega mesta (šifra Z380) in svoj uvrščeni plačni razred, (do 30. 5. 2012 tudi preveden plačni razred in višino nesorazmerja), svoj dodatek za delovno dobo (šifra C020), osnovno plačo za obračun (šifra Z108) in bruto osnovo za izplačilo nadomestil.

Iz plačilne liste je razvidno tudi število dejanskih in normiranih ur rednega dela (šifra A010), dopusta (šifra B020), praznika (šifra B010), boleznin v breme delodajalca (šifra G020) in drugih izplačil.

Prav tako so iz plačilne liste razvidni tudi vsi obračuni dodatkov, kot so dodatek za ure razredništva (šifra C205 in C206), dodatek za delo v kombiniranih oddelkih (šifra C207 in C208), delovna uspešnost zaradi povečane pedagoške obveznosti (šifra D070), interesne dejavnosti (šifra D020), dodatna strokovna pomoč učencem (šifra D020), dodatek za delo v manj ugodnem delovnem času – deljen delovni čas (šifra C090), dodatek za izmensko delo – popoldansko delo (šifra C080), dodatek za stalno pripravljenost npr. v šoli v naravi (šifra C130), dodatek za nadurno delo, prehrana med delom (šifra I010), prevoz na delo in z dela (šifra I030) in mnogi drugi.

Na spodnji sliki (slika 6 in 7) je prikazan vzorec plačilne liste javnega uslužbenca, iz katere so razvidni vsi obvezni osnovni podatki in izplačila, ki jih je ta delavec v tem mesecu dobil izplačane. Prikazani so tudi krediti delavca (šifra K020).

Plačilna lista

Šifra proračunskega uporabnika.:
Naziv proračunskega uporabnika.: **OSNOVNA ŠOLA**
Stroškovno mesto.....: 0000000001
Z360 Šifra zaposl. - davčna št.: !
Ime in priimek prejemnika plače: !
Stalni naslov prejemnika plače.: !

Z050 Povpr. mesečna delovna obv.: **174,00**
Z051 Mesečna delovna obveznost..: **176,00**
Z090 Povprečna plača.....: **1.651,88**
Z100 Minimalna plača.....: **763,06**
Matična številka v zavodu.....: !

Obračun plače za mesec MAREC 2012

Z105	Prevedena osnovna plača.....	**1.816,24**
Z111	Primerljivi znesek plače.....	**1.691,30**

Številka pogodbe o zaposlitvi .....: 1, 01,02,2003
Stroškovno mesto.....: 1 OŠ !

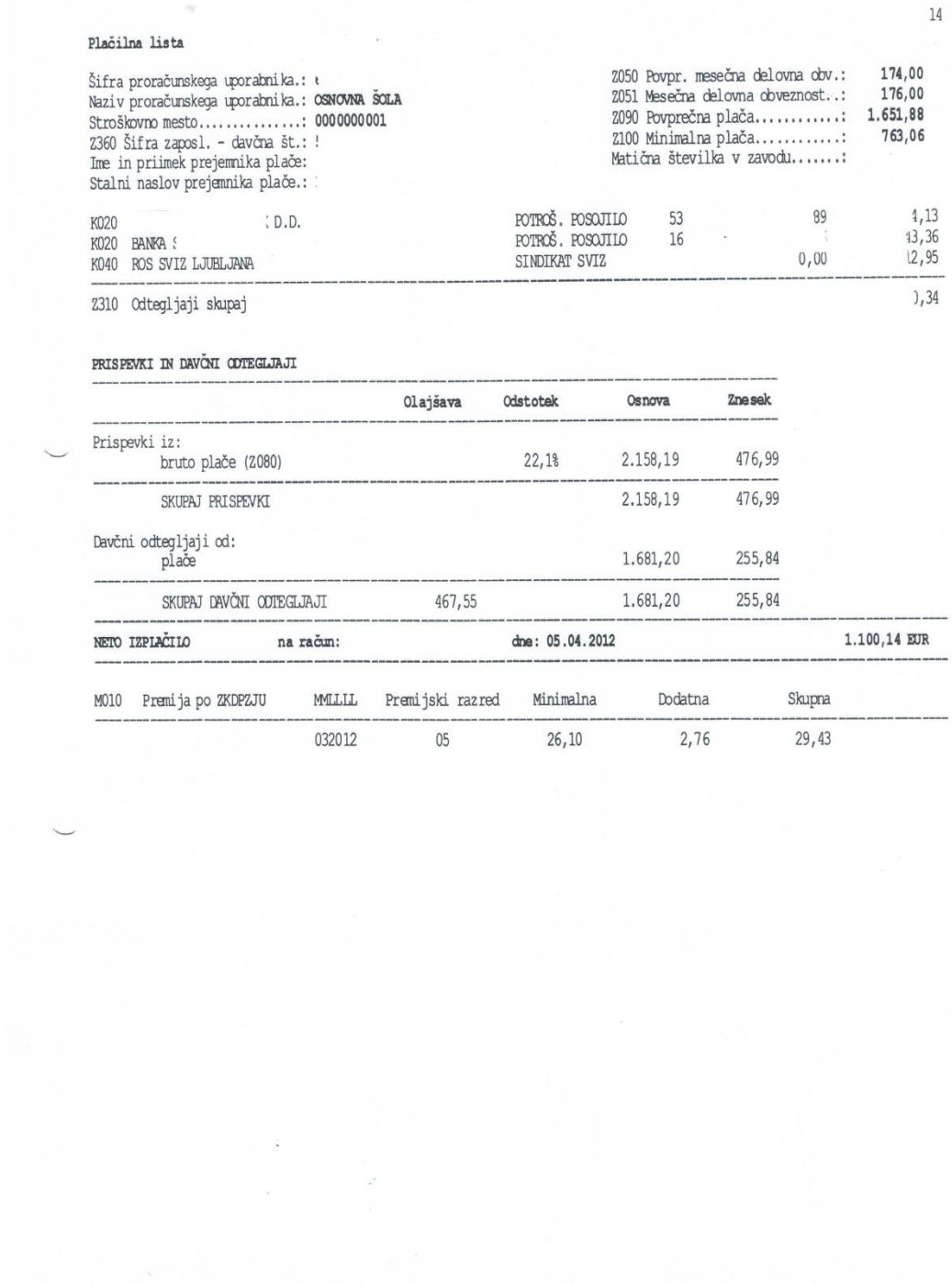
Z371 Šifra naziva.....: D0270303 ime naziva: UČITELJ MENTOR
Z380 Plačni razred delovnega mesta: 33 Plačni razred za obračun: **37**

Z070	Osnovna plača	**1.964,45**
Z107	Skupna razlika za odpravo nesorazmerja	**148,21**
Z113	Delež razlike za odpravo nesorazmerja	**74,11**
Z108	Osnovna plača za obračun V	**1.890,34**
C020	Dodatek za delovno dobo .....LET/MES=12/10..Stopnja= **3,96%**.....	**74,86**
Z104	Skupaj	**1.965,20**
Z120	Bruto osnova za izračun nadomestil v breme delodajalca	**2.158,19**
Z124	Bruto osnova za izračun nadomestil v breme delodajalca - pretekli mesec	**2.161,73**

Šif.	Vrsta izplačila	% ali znesek	Dnevi	Delovne ure	Norm. ure	Mes./ leto	Znesek bruto	Znesek neto
A010	REDNO DELO	0,00		176,00	174,00	03/2012	1.890,34	1.248,48
	Skupaj			176,00	174,00		1.890,34	1.248,48
C020	DODATEK ZA MIN.DELO	3,96 %					74,86	49,44
C206	URE RAZREDNIŠTVA 23 UČENCEV	0,00		0,00	4,33		6,12	4,03
D020	INTERESNE DEJAVNOSTI	51,40		0,00	5,00	03/2012	51,40	33,95
D070	POVEČAN OBSEG DELA	0,00		0,00	12,47	03/2012	135,47	89,46
Z080	Bruto plača EUR						2.158,19	1.425,36
Bruto plača (Z080)+F+I080+I090							2.158,19	1.425,36
Z270	Osnova za izračun prispevkov						2.158,19	
Z290	**Neto plača I**							**1.425,36**
Neto plača (Z290)+F+I+NN+A030								**1.425,36**
I010	PREHRANA MED DELOM	86,02	22,00			03/2012	0,00	86,02
I030	PREVOZ NA DELO	89,10	0,00			03/2012	0,00	89,10
Povračila stroškov skupaj								175,12
Z300	**Neto izplačilo + povračila stroškov**							**1.600,48**
K020	BANKA .			POTROŠ. POSOJILO		234	6,60	,90

Slika 6: Plačilna lista javnega uslužbenca

Vir: Osnovna šola - arhiv

14

Plačilna lista

Šifra proračunskega uporabnika.: t
Naziv proračunskega uporabnika.: **OSNOVNA ŠOLA**
Stroškovno mesto.....: 0000000001
Z360 Šifra zaposl. - davčna št.: !
Ime in priimek prejemnika plače:
Stalni naslov prejemnika plače.: :

Z050 Povpr. mesečna delovna obv.: **174,00**
Z051 Mesečna delovna obveznost..: **176,00**
Z090 Povprečna plača.....: **1.651,88**
Z100 Minimalna plača.....: **763,06**
Matična številka v zavodu.....:

K020	D.D.	POTROŠ. POSOJILO	53	89	4,13
K020	BANKA S	POTROŠ. POSOJILO	16		43,36
K040	ROS SVIZ LJUBLJANA	SINDIKAT SVIZ		0,00	12,95
Z310	Odtegljaji skupaj				),34

PRISPEVKI IN DAVČNI ODTEGLJAJI

	Olajšava	Odstotek	Osnova	Znesek
Prispevki iz:				
bruto plače (Z080)		22,1%	2.158,19	476,99
SKUPAJ PRISPEVKI			2.158,19	476,99
Davčni odtegljaji od:				
plače			1.681,20	255,84
SKUPAJ DAVČNI ODTEGLJAJI	467,55		1.681,20	255,84

NETO IZPLAČILO **na račun:** **dne: 05.04.2012** **1.100,14 EUR**

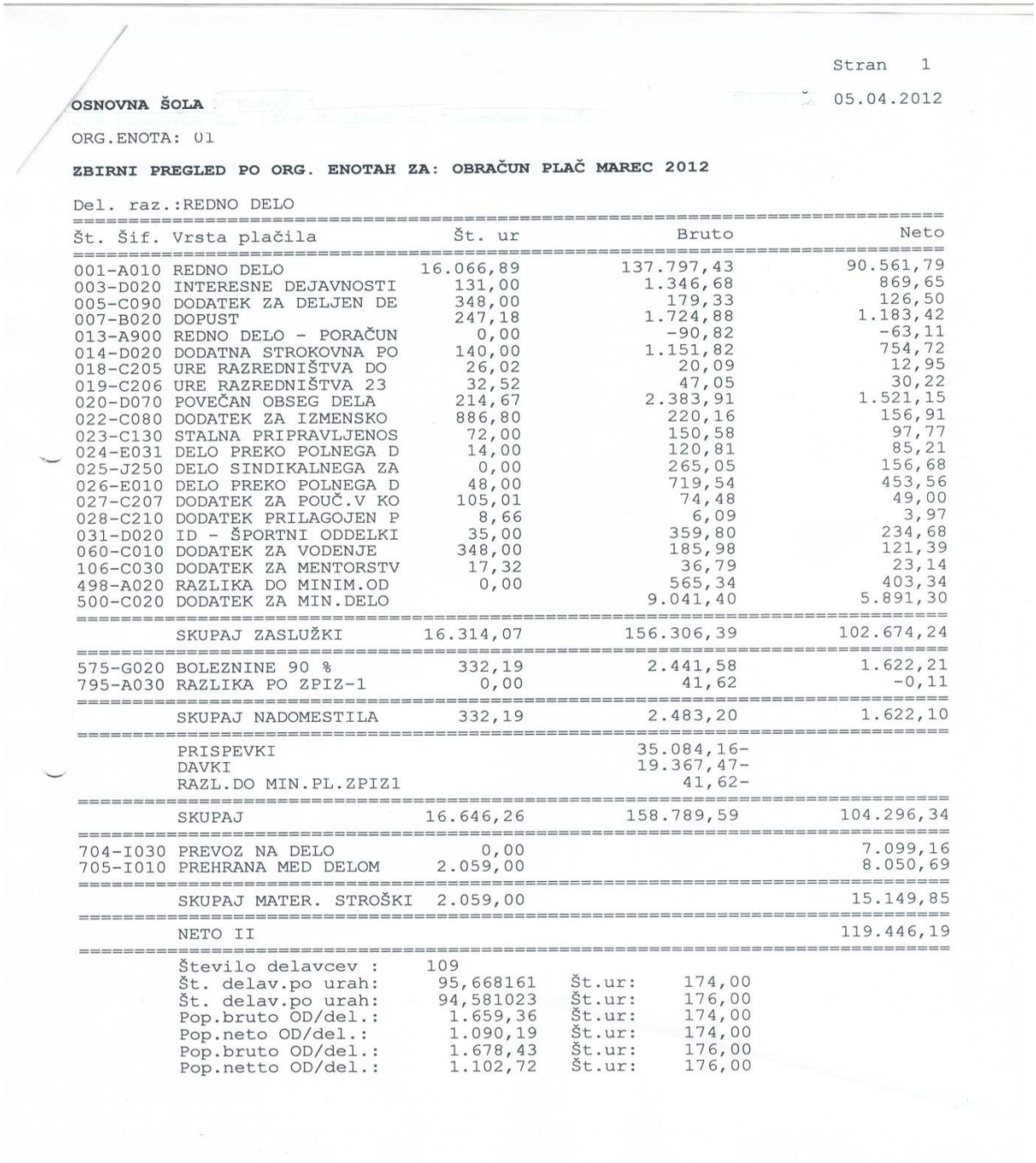
M010 Premija po ZKDPZJU	MMLLLL	Premijski razred	Minimalna	Dodatna	Skupna
	032012	05	26,10	2,76	29,43

Slika 7: Plačilna lista javnega uslužbenca - list 2

Vir: Osnovna šola - arhiv

3.3 Priprava temeljnic za knjiženje - obračun

Vsa izplačila, ki jih zaposlenci prejmejo za posamezni mesec, so prikazana na zbirnem pregledu za celoten zavod. Iz zbirnega pregleda so razvidne vse šifre izplačil in zneski bruto in neto (slika 8).

Stran 1

OSNOVNA ŠOLA 05.04.2012

ORG.ENOTA: 01

ZBIRNI PREGLED PO ORG. ENOTAH ZA: OBRAČUN PLAČ MAREC 2012

Del. raz.:REDNO DELO

Št. Šif.	Vrsta plačila	Št. ur	Bruto	Neto
001-A010	REDNO DELO	16.066,89	137.797,43	90.561,79
003-D020	INTERESNE DEJAVNOSTI	131,00	1.346,68	869,65
005-C090	DODATEK ZA DELJEN DE	348,00	179,33	126,50
007-B020	DOPUST	247,18	1.724,88	1.183,42
013-A900	REDNO DELO - PORAČUN	0,00	-90,82	-63,11
014-D020	DODATNA STROKOVNA PO	140,00	1.151,82	754,72
018-C205	URE RAZREDNIŠTVA DO	26,02	20,09	12,95
019-C206	URE RAZREDNIŠTVA 23	32,52	47,05	30,22
020-D070	POVEČAN OBSEG DELA	214,67	2.383,91	1.521,15
022-C080	DODATEK ZA IZMENSKO	886,80	220,16	156,91
023-C130	STALNA PRIPRAVLJENOS	72,00	150,58	97,77
024-E031	DELO PREKO POLNEGA D	14,00	120,81	85,21
025-J250	DELO SINDIKALNEGA ZA	0,00	265,05	156,68
026-E010	DELO PREKO POLNEGA D	48,00	719,54	453,56
027-C207	DODATEK ZA POUČ.V KO	105,01	74,48	49,00
028-C210	DODATEK PRILAGOJEN P	8,66	6,09	3,97
031-D020	ID - ŠPORTNI ODDELKI	35,00	359,80	234,68
060-C010	DODATEK ZA VODENJE	348,00	185,98	121,39
106-C030	DODATEK ZA MENTORSTV	17,32	36,79	23,14
498-A020	RAZLIKA DO MINIM.OD	0,00	565,34	403,34
500-C020	DODATEK ZA MIN.DELO		9.041,40	5.891,30
	SKUPAJ ZASLUŽKI	16.314,07	156.306,39	102.674,24
575-G020	BOLEZNINE 90 %	332,19	2.441,58	1.622,21
795-A030	RAZLIKA PO ZPIZ-1	0,00	41,62	-0,11
	SKUPAJ NADOMESTILA	332,19	2.483,20	1.622,10
	PRISPEVKI		35.084,16-	
	DAVKI		19.367,47-	
	RAZL.DO MIN.PL.ZPIZ1		41,62-	
	SKUPAJ	16.646,26	158.789,59	104.296,34
704-I030	PREVOZ NA DELO	0,00		7.099,16
705-I010	PREHRANA MED DELOM	2.059,00		8.050,69
	SKUPAJ MATER. STROŠKI	2.059,00		15.149,85
	NETO II			119.446,19

Število delavcev :	109			
Št. delav.po urah:	95,668161	Št.ur:	174,00	
Št. delav.po urah:	94,581023	Št.ur:	176,00	
Pop.bruto OD/del.:	1.659,36	Št.ur:	174,00	
Pop.neto OD/del.:	1.090,19	Št.ur:	174,00	
Pop.bruto OD/del.:	1.678,43	Št.ur:	176,00	
Pop.netto OD/del.:	1.102,72	Št.ur:	176,00	

Slika 8: Zbirni pregled po vrstah plačil

Vir: Osnovna šola – arhiv plač

Priprava temeljnic za knjiženje plač je z določitvijo šifer izplačil mnogo lažja. Pri opazovanem javnem zavodu – osnovni šoli imamo razdeljene delavce in s tem povezane stroške na šest stroškovnih mest, in sicer: osnovna šola, podružnična osnovna šola, vrtec, podružnica vrtca, ravnateljica in javna dela. Udeleženci javnih del niso javni uslužbenci.

Stroški zaposlencev opazovanega javnega zavoda se financirajo iz Ministrstva za izobraževanje, znanost, šport in kulturo za del osnovnošolskega izobraževanja, del stroškov zaposlencev v predšolski vzgoji se financira iz občinskega proračuna, del pa iz doplačila za program vrtca – oskrbnin, javna dela se financirajo delno iz Zavoda za zaposlovanje in delno iz občinskega proračuna. Iz tega sledi, da morajo biti evidence stroškov in prihodkov ter prejemkov in izdatkov natančne in pregledne po virih financiranja.

Plačam zaposlencev se določijo stroškovna mesta že v pogodbi, zato se lahko strošek plač knjiži glede na vir financiranja. Zbirnik po stroškovnih mestih nam prikaže vsa izplačila z vsemi šiframi po stroškovnih mestih. Konte, na katere se posamezni izdatki knjižijo, so določeni z enotnim kontnim načrtom za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.

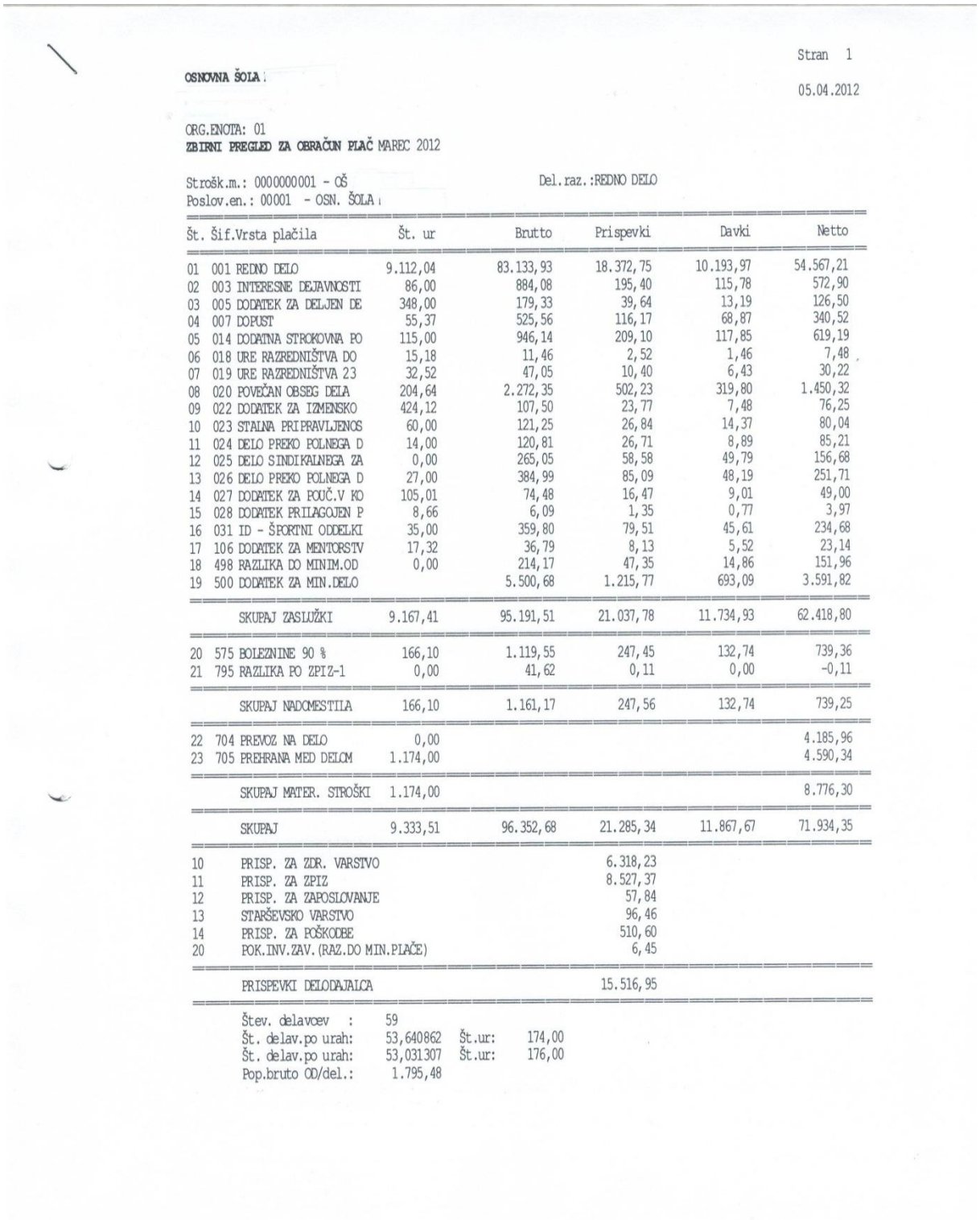
Konte smo opisali že v poglavju 3.1.1., iz slike 8 pa so razvidne šifre postavk izplačil, bruto in neto zneski.
V opazovanem zavodu se knjižijo stroški plač ločeno po stroškovnih mestih, in sicer za osnovnošolsko izobraževanje (dve enoti), predšolsko vzgojo (dve enoti) in javna dela. Če predpostavimo, da knjižimo stroške plač za zavod kot celoto po načelu nastanka poslovnega dogodka (v tem primeru nastanek stroška plač za mesec marec 2012), bi temeljnico za knjiženje obračuna plač za vseh 109 zaposlenih pripravili tako, kot prikazuje tabela 3:

Naziv konta in opis knjiženja	Označba konta	V BREME (€)	V DOBRO (€)
PLAČE BRUTO	**464000**	**156.306,39 €**	
PRISPEVKI NA PLAČE	**464600**	**25.569,64 €**	
BOLEZNINE	**464100**	**2.441,58 €**	
ČISTE PLAČE	**210000**		**102.674,24 €**
NETO BOLEZNINE	**210002**		**1.622,10 €**
PRISPEVKI 22,10 %	**212000**		**35.084,16 €**
PRISPEVKI 16,10	**230100**		**25.569,64 €**
DOHODNINA	**213000**		**19.367,47 €**
PREHRANA MED DELOM	**464200**	**8.050,69 €**	
PREVOZ NA DELO	**464201**	**7.099,16 €**	
OBVEZNOST ZA PREHRANO	**214000**		**8.050,69 €**
OBVEZNOST ZA PREVOZ NA DELO	**214100**		**7.099,16 €**
		199.467,46 €	**199.467,46 €**

Tabela 3: Temeljnica obračuna plač

Vir: Osnovna šola - arhiv

Za pripravo temeljnic po stroškovnih mestih (šola, vrtec, …) nam je v veliko pomoč razdelitev zbirnika po stroškovnih mestih (slika 9).

Stran 1

05.04.2012

OSNOVNA ŠOLA

ORG.ENOTA: 01

ZBIRNI PREGLED ZA OBRAČUN PLAČ MAREC 2012

Strošk.m.: 0000000001 - OŠ
Poslov.en.: 00001 - OSN. ŠOLA

Del.raz.:REDNO DELO

Št.	Šif.	Vrsta plačila	Št. ur	Brutto	Prispevki	Davki	Netto
01	001	REDNO DELO	9.112,04	83.133,93	18.372,75	10.193,97	54.567,21
02	003	INTERESNE DEJAVNOSTI	86,00	884,08	195,40	115,78	572,90
03	005	DODATEK ZA DELJEN DE	348,00	179,33	39,64	13,19	126,50
04	007	DOPUST	55,37	525,56	116,17	68,87	340,52
05	014	DODATNA STROKOVNA PO	115,00	946,14	209,10	117,85	619,19
06	018	URE RAZREDNIŠTVA DO	15,18	11,46	2,52	1,46	7,48
07	019	URE RAZREDNIŠTVA 23	32,52	47,05	10,40	6,43	30,22
08	020	POVEČAN OBSEG DELA	204,64	2.272,35	502,23	319,80	1.450,32
09	022	DODATEK ZA IZMENSKO	424,12	107,50	23,77	7,48	76,25
10	023	STALNA PRIPRAVLJENOS	60,00	121,25	26,84	14,37	80,04
11	024	DELO PREKO POLNEGA D	14,00	120,81	26,71	8,89	85,21
12	025	DELO SINDIKALNEGA ZA	0,00	265,05	58,58	49,79	156,68
13	026	DELO PREKO POLNEGA D	27,00	384,99	85,09	48,19	251,71
14	027	DODATEK ZA POUČ.V KO	105,01	74,48	16,47	9,01	49,00
15	028	DODATEK PRILAGOJEN P	8,66	6,09	1,35	0,77	3,97
16	031	ID - ŠPORTNI ODDELKI	35,00	359,80	79,51	45,61	234,68
17	106	DODATEK ZA MENTORSTV	17,32	36,79	8,13	5,52	23,14
18	498	RAZLIKA DO MINIM.OD	0,00	214,17	47,35	14,86	151,96
19	500	DODATEK ZA MIN.DELO		5.500,68	1.215,77	693,09	3.591,82
		SKUPAJ ZASLUŽKI	9.167,41	95.191,51	21.037,78	11.734,93	62.418,80
20	575	BOLEZNINE 90 %	166,10	1.119,55	247,45	132,74	739,36
21	795	RAZLIKA PO ZPIZ-1	0,00	41,62	0,11	0,00	-0,11
		SKUPAJ NADOMESTILA	166,10	1.161,17	247,56	132,74	739,25
22	704	PREVOZ NA DELO	0,00				4.185,96
23	705	PREHRANA MED DELOM	1.174,00				4.590,34
		SKUPAJ MATER. STROŠKI	1.174,00				8.776,30
		SKUPAJ	9.333,51	96.352,68	21.285,34	11.867,67	71.934,35
10		PRISP. ZA ZDR. VARSTVO			6.318,23		
11		PRISP. ZA ZPIZ			8.527,37		
12		PRISP. ZA ZAPOSLOVANJE			57,84		
13		STARŠEVSKO VARSTVO			96,46		
14		PRISP. ZA POŠKODBE			510,60		
20		POK.INV.ZAV.(RAZ.DO MIN.PLAČE)			6,45		
		PRISPEVKI DELODAJALCA			15.516,95		

Štev. delavcev : 59
Št. delav.po urah: 53,640862 Št.ur: 174,00
Št. delav.po urah: 53,031307 Št.ur: 176,00
Pop.bruto OD/del.: 1.795,48

Slika 9: Zbirni pregled po stroškovnih mestih

Vir: Osnovna šola - arhiv plač

3.4 Priprava temeljnic za knjiženje – denarni tok

Kot javni zavod in določen uporabnik enotnega kontnega načrta moramo knjižiti vse poslovne dogodke tudi po načelu denarnega toka. Pri pripravi temeljnic za obračun plač se pripravijo tudi temeljnice za izplačilo plač v naslednjem mesecu po načelu denarnega toka. Tudi tukaj nam je v veliko pomoč izpis plač po stroškovnih mestih, saj se vsi prejemki in izdatki po načelu denarnega toka prav tako knjižijo ločeno po financerjih oz. dejavnostih – osnovnošolsko izobraževanje in predšolska vzgoja.

Na osnovi stroškovnikov razdelimo izdatke za plače po EKN (glej poglavje 3.1.2.) na konte oziroma šestmestne podkonte. V spodnji tabeli (tabela 4) je prikazan vzorec temeljnice za knjiženje plač po denarnem toku za eno enoto (osnovna šola brez podružnične šole) za mesec marec 2012.

OSNOVNA ŠOLA XXXXXX **IZPLAČILO 5. 4. 2012**

ENOTA OŠ

TEMELJNICA **PLAČA** **MAREC 2012**

Naziv konta in opis knjiženja	STR. M.	Označba konta	V BREME (€)	V DOBRO (€)
OSNOVNE PLAČE-REDNO DELO (A010,B020,B010,A900,G020)	1	400000	55.646,98 €	
DODATEK ZA DELOVNO DOBO (C020)	1	400001	3.591,82 €	
POLOŽAJNI DODATEK (C010)	1	400003	- €	
SPLOŠNI DODATKI (D020,C205, C206,J250,C207,C210,C030,A020)	1	400004	1.849,22 €	
DODATKI ZA DELO V POSEB. POGOJIH (C090,C080,C130)	1	400002	282,79 €	
POVEČAN OBSEG - REDNI (D070)	1	400302	1.450,32 €	
SREDSTVA ZA NADURNO DELO (E031, E010)	1	400400	336,92 €	
PREHRANA MED DELOM (I010)	1	400202	4.590,34 €	
PREVOZ NA DELO (I030)	1	400203	4.185,96 €	
PRISPEVKI 22,10 % + DOHODNINA	1	400000	33.153,01 €	
PRISP.ZA OBV.ZDR.ZAVAROV.	1	401100	6.318,23 €	
PRISP.ZA POKOJ. IN INV. ZAV.-ZPIZ	1	401001	8.533,82 €	
PRISP. ZA ZAPOSLOVANJE	1	401200	57,84 €	
PRISP. ZA STARŠEVSKO VARSTVO	1	401300	96,46 €	
PRISP. ZA POŠKODBE PRI DELU	1	401101	510,60 €	
	1	499000		120.604,31 €

Tabela 4: Temeljnica za plače po denarnem toku

Vir: Osnovna šola - arhiv

4 PRIČAKOVANJA UDELEŽENCEV

Projekt uvedbe novega plačnega sistema je zasnovan zelo na široko. Udeleženci tega projekta so v prvi vrsti Vlada Republike Slovenije, ki ima v tem projektu največjo vlogo, zahteve, potrebe in pričakovanja, saj od novega plačnega sistema pričakuje zmanjšanje stroškov, večjo preglednost in primerljivost plač ter večji nadzor nad porabo proračunskega denarja. Prav tako je Ministrstvo za javno upravo tisto, ki je dajalo največ napotkov in pripomočkov pri prehodu na nov plačni sistem. Poenostavljeno delo pričakujejo tudi na Ministrstvih za šolstvo, šport, zdravstvo in drugi. Zaposleni v javnem sektorju pa pričakujejo predvsem natančno izračunane plače in na osnovi tega pravično poplačilo svojega dela.

Slika 10: Organizacijska struktura

Vir: Lasten

5 TVEGANJA

Tveganja ob uvedbi novega plačnega sistema bi lahko ocenili kot sprejemljiva.

Tveganja – kadri

Tveganja s kadri so bila predvsem ob prevedbi plač v nov plačni sistem, saj je bila prevedba izvedena v času dopustov. Potrebno je bilo sprejeti nov Akt Pravilnik o sistemizaciji delovnih mest, ki ga je moral potrditi Izvršni odbor sindikata in Svet zavoda, zato je bilo potrebno sklicati oba sestanka, pred tem pa seveda pripraviti in uskladiti Pravilnik. Prav tako je bilo veliko dela s samo prevedbo in izpisovanjem Aneksov k pogodbam zaposlenim, ki so morali le-te podpisati.

Tveganja – čas

Tveganje v zvezi s časom je bilo največje, saj je bilo potrebno v zelo kratkem času opraviti veliko obračunov, primerjav, sprejemanja aktov in administrativnega dela.

Tveganja – finance

Tveganje v zvezi s financami je bilo v našem zavodu prav tako precejšnje, saj Ministrstvo za šolstvo ni uspelo usposobiti programa KPIS po novem plačnem sistemu, zato je bilo nakazilo plač opravljeno akontativno. Poračuni so se opravili šele februarja leta 2009.

Tehnična tveganja

Največje tveganje pri prehodu na nov plačni sistem je bilo tehnično tehnološko tveganje. V zelo kratkem času (od junija do avgusta) je bilo potrebno usposobiti program za izračun plač, ki je upošteval vse zakonske zahteve. Sistem plač po ZSPJS je popolnoma drugačen že v osnovi, kot je bil izračun plač na osnovi količnikov. Vsaka postavka plače po novem sistemu je šifrirana, mora biti na določenem mestu z določeno oznako in z možnostjo kontrole ob pošiljanju podatkov vsem ustanovam (DURS, AJPES, …). Sama izdelava programa je zahtevala ogromno časa in znanja. Tveganje je povečalo še dejstvo, da na Ministrstvih še niso popolnoma obvladali posameznih segmentov Zakona, ki so se pokazali šele z uporabo v praksi. Zakon na papirju se je pokazal za premalo premišljenega v nekaterih specifikah.

Tveganje – vsebina projekta

Prav tako se je pokazalo večje tveganje pri sami vsebini projekta oz. z uporabo zakona v praksi. Zmote oz. napake so se pokazale šele ob prvih obračunih plač po novem zakonu, saj se je ugotovilo, da nekaterih delovnih mest zakon sploh ni predvidel, čeprav so že obstoječa oz. so se v prejšnjem sistemu uporabljala (npr. mobilni učitelj za dodatno strokovno pomoč). Pomanjkljivost se je pokazala v samem sistemu, saj so po novem zakonu dodatki določeni in se lahko uporabljajo le tisti, ki so v zakonu navedeni s šiframi in izračuni. V tem primeru dodatka za mobilnost oz. poučevanja na več zavodih ni (v prejšnjem sistemu plač je bil dodatek za poučevanje na več zavodih), prav tako ni bilo delovnega mesta mobilni učitelj.

Problem je nastal tudi pri dodatku za poučevanje v kombiniranih oddelkih v vrtcih, šolah oziroma zavodih − poučevanje v oddelkih kombiniranih iz dveh razredov. Po navodilu se dodatek obračunava za čas pouka od 1. 9. do 30. 6. Učitelji v OPB so upravičeni do dodatka za izvajanje tistih dejavnosti, ki jih je smiselno načrtovati v obliki kombiniranega pouka, vendar največ za polovico ur neposrednega dela z učenci.

Dodatek je napisan tudi za vrtce, čeprav v vrtcu vzgojiteljice nimajo oddelkov kombiniranih iz dveh razredov, dodatek se obračunava za čas pouka, ki ga v vrtcu ni, in posebej je navedeno, da so učitelji v OPB upravičeni do dodatka – ne vzgojiteljice. Zato je nastal problem, ker so vzgojiteljice zahtevale ta dodatek. Ministrstvo je podalo uradno razlago: »*Dodatek se v vrtcih ne upošteva, dokler ni pojasnila Komisije za razlago Kolektivne pogodbe za javni sektor.*« Dve leti po uvedbi zakona in razlagi Ministrstva uradne razlage Komisije za razlago Kolektivne pogodbe za javni sektor ali spremembe KPJS še vedno ni.

Naša ugotovitev je, da se zmote oz. napake pri uvedbi novega plačnega sistema rešujejo prepočasi.

6 STROŠKI UVEDBE ZSPJS

Stroške uvedbe novega plačnega sistema je težko natančno določiti. Uvedba je trajala dalj časa, stroški so nastali že v fazi nastajanja zakona (plače, sejnine, programi, objave v Uradnem listu, …).

Pri stroških uvedbe bomo predstavili le stroške, ki se nanašajo na stroške opazovanega javnega zavoda, to je osnovna šola.

Materialni stroški

Materialni stroški ob uvajanju novega plačnega sistema so obsegali stroške izobraževanja, stroške materiala: papirja, tonerjev in ostale stroške: poštnina, telefonski stroški, …

MATERIALNI STROŠKI	ZNESEK
Stroški izobraževanja: seminar na temo Zakon o sistemu plač v javnem sektorju in informativna prevedba plač 9. 9. 2004 Računovodja zavoda	170,00 €
Stroški izobraževanja: seminar na temo Uskladitev plač v javnih zavodih in spremembe ZSPJS – 14. 6. 2006 Računovodja in tajnica	300,00 €
Stroški izobraževanja: seminar na temo Priprave na prehod na nov plačni sistem po ZSPJS – 27. 5. 2008 Računovodja zavoda	170,00 €
Stroški izobraževanja: seminar Ministrstva za šolstvo in šport Ljubljana 1. 7. 2008 Računovodja zavoda, ravnateljica zavoda in tajnica	110,00 €
Stroški materiala: papir za izpise prevedb plač, izpisi Aneksov k pogodbam o zaposlitvi za 95 zaposlenih, izpisi Pravilnikov, poraba tonerjev za izpise, stroški telefonov in poštnine za pošiljanje vabil za Svet zavoda, IO sindikata in zaposlenim	400,00 €

Stroški izobraževanja: seminar MŠŠ – spremembe Zakona o sistemu plač, novi Zakon za uravnoteženje javnih financ Ljubljana, junij 2012 Računovodja zavoda	63,70 €
Skupaj materialni stroški	1.213,70 €

Tabela 5: Materialni stroški

Vir: Lasten iz arhiva osnovne šole

Stroški storitev in delovne sile

Stroški storitev zajemajo stroške zunanjih sodelavcev (programerji). V primeru našega zavoda so stroški izdelave novega programa za izračun plač minimalni, saj imamo z zunanjim sodelavcem sklenjeno pogodbo o vzdrževanju programa plač, ki v ceni zajema tudi vse zakonske spremembe plač. Zaračunani so samo stroški prenosa podatkov iz tabele Ministrstva za javno upravo v program plač ter stroški prenosov in izračunov, ki so bili narejeni posebej za specifike našega zavoda. Stroškov dela pa v primeru projekta uvedbe novega plačnega sistema ni, saj se v javnem zavodu računovodji in tajnici ne izplačuje povečanega obsega dela oz. nadur. Vso nadurno delo, ki je bilo opravljeno za uvedbo novega sistema plač, je neizplačano, prav tako je zaradi uvedbe novega plačnega sistema ostal neizkoriščen dopust, ki ga zaradi obsega dela ni bilo mogoče koristiti v celoti.

STROŠKI STORITEV IN DELOVNE SILE	ZNESEK
Stroški prenosa podatkov iz tabel MJU v program plač in izračuni specifik zavoda – račun zunanjega sodelavca	210,00 €
Strošek dela ravnateljice, računovodje, tajnice	0,00 €
SKUPAJ	210,00 €

Tabela 6: Stroški storitev in delovne sile

Vir: Lasten iz arhiva osnovne šole

7 UČINKI UVEDBE ZSPJS

Neposredni učinek uvedbe Zakona o sistemu plač v javnem sektorju je vsekakor primerljivost plač vseh zaposlenih v javnem sektorju in nadzor nad plačami. Osnovne plače istih ali podobnih delovnih mest so enake, napredovanja so natančno določena, vsi dodatki so predpisani in njihov izračun določen. V kolikor bi bil projekt izveden kot je bilo zamišljeno, bi bila rešitev dobra.

8 ANALIZA IZVEDBE

Uvajanje novega plačnega sistema oz. njegova izvedba je bila zamišljena dobro, vendar je v samem postopku prišlo do večjih nepravilnosti oz. anomalij. Zakon je bil v pripravi dalj časa (od leta 2002), vendar je imel ob pričetku izvajanja (avgusta 2008) še veliko nepravilnosti, pomanjkljivosti in nejasnosti. Za prevedbo in spoznavanje popolnoma drugačnega načina in logike izračuna plač je bil čas dveh, treh mesecev absolutno prekratek tako za izvajalce obračunov plač kot za tiste, ki bi naj le-te kontrolirali.

Velika pomanjkljivost je, da so institucije oziroma tam zaposleni (Ministrstva, Davčna uprava, AJPES in druge ustanove) premalo poznali zakon oz. njegovo izvajanje v praksi, zato so bili nasveti skopi in pomoč velikokrat prepozna oz. nepopolna.
Zakon se prav tako ni uporabljal oziroma se še vedno ne uporablja v celoti zaradi recesije. Plačna nesorazmerja so se odpravila šele s 1. 6. 2012, to je skoraj štiri leta po pričetku uporabe zakona.

Leto 2011 se ni štelo v napredovalno obdobje, prav tako v tem letu ni bilo napredovanj, čeprav ZSPJS predpisuje za vsakega delavca možnost napredovanja vsaka tri leta.
V letu 2012 so sicer nekateri zaposlenci lahko napredovali v plačne razrede in v nazive, vendar nimajo pravice do izplačila plače po teh napredovanjih, kar pomeni, da niso plačani za plačni razred ali naziv, ki so ga dejansko že pridobili.
Skratka iz leta v leto se dokončnost ZSPJS oziroma njegov prvotni namen uporabe zamakne, spremeni ali »zamrzne«.

Končni cilj uvedbe ZSPJS, ki smo ga opisali v poglavju 1.3., je primerljivost plač, natančno določeno izplačevanje dodatkov in znižanje stroškov dela.
Cilj izplačevanja dodatkov je dosežen, saj so formule za izračun dodatkov natančno določene, dodatki so omejeni tako po številu ur kot v bruto znesku.

Cilj znižanja stroškov dela z ZSPJS ni dosežen, je pa dosežen z Zakonom za uravnoteženje javnih financ, saj je le-ta zmanjšal osnovne plače delavcev za 8 %.

Cilj primerljivost plač pa glede na opazovano ni dosežen, vsaj ne v celoti. Razlog za to je, da je sicer Zakon za uravnoteženje javnih financ na eni strani odpravil nesorazmerja pri plači (kar pomeni izvajanje ZSPJS, kot je zamišljen), na drugi strani pa je »zamrznil« izplačila napredovanj.

Nesorazmerij več ni, delavci na istih delovnih mestih in z istim številom napredovanj bi teoretično morali imeti enake plače, vendar pa se v praksi pokaže, da nekateri enakih plač nimajo. To pa prav zaradi Zakona za uravnoteženje javnih financ, ki delavcu, ki je napredoval v letu 2012, zaradi varčevanja ne daje pravice do izplačila plače po novem, že doseženem plačnem razredu.

Trditve, ki smo jih zapisali v poglavju 1.3., bomo v nadaljevanju potrdili ali ovrgli:

- Trditev, da je plačni sistem zamišljen dobro, vendar se ne izvaja v celoti, smo skozi diplomsko delo potrdili (zamrznitev napredovanj, neupoštevanje napredovalnega obdobja, ZUJF),
- Trditev, da učinkovit plačni sistem olajša delo smo potrdili, saj smo v poglavju 3 zapisali, da je knjiženje plač lažje zaradi ZSPJS in EKN, lažje je tudi pošiljanje podatkov na AJPES, davčno upravo in drugo
- Trditev, da učinkovit plačni sistem vzpostavi nadzor nad plačami v javnem sektorju smo potrdili, saj so delovna mesta in uvrstitev v plačne razrede določena (poglavje 2.3.1.), določeni so najvišji in najnižji plačni razredi, določeni so izračuni dodatkov, njihove omejitve in druga izplačila
- Trditev, da učinkovit plačni sistem poveča primerljivost smo potrdili le delno, saj se ZSPJS zaradi Zakona za uravnoteženje javnih financ ne izvaja v celoti (prva trditev) in trditev, da učinkovit plačni sistem poenoti obračunavanje plač in dodatkov v javnem sektorju, smo v celoti potrdili.

9 ZAKLJUČEK

Javni sektor oz. plače v javnem sektorju so v zadnjem času ena glavnih tem varčevanja v državi, veliko se omenjajo tudi v medijih. V diplomski nalogi smo želeli predstaviti vsaj nekaj osnovnih pojmov novega sistema, primerjavo z izračunom plač po starem sistemu – količnikih, začetke od priprave do uvedbe, probleme, ki so ob tem nastajali in cilje, ki bi jih naj ZSPJS dosegel.

Ugotovili smo, da se je ZSPJS pričel uporabljati kljub temu, da ni bil dovolj natančno pripravljen, ni bil pripravljen na obsežnost in specifiko plač v javnem sektorju. Problemi, ki jih je uvedba ZSPJS prinesla, so se reševali sproti, vendar se je zadnja sprememba zgodila šele 1. 6. 2012, čeprav se je zakon pričel uporabljati že 1. 8. 2008.

Pred sprejetjem ZSPJS smo morali za javni zavod (primer osnovna šola) opraviti prevedbe plač, kjer smo iz plač po sistemu količnikov dobili prevedeno plačo. Po novem sistemu plač so delovna mesta uvrščena v plačne razrede, ki so ovrednoteni v bruto zneskih in tako smo dobili uvrščen plačni razred vsakega zaposlenca.

Razlika med prevedenim in uvrščenim plačnim razredom je tvorila nesorazmerje, ki je bilo drugačno za vsakega zaposlenca in se je odštelo od uvrščene plače. Nesorazmerja so se zmanjševala postopoma po dinamiki.
S 1. 6. 2012 se je z Zakonom o uravnoteženju javnih financ odpravilo še zadnjih 50 % nesorazmerij, ki bi se morala odpraviti že v letu 2010.

Prav tako smo zapisali, da po našem mnenju vsi cilji uvedbe ZSPJS niso bili uresničeni prav iz razloga zmanjševanja stroškov v javnem sektorju, ko se je z Uredbami in zakoni zamrznilo izvajanje ZSPJS – napredovanja delavcev v letu 2012 ni, ocena delavca za leto 2011 se ne šteje v napredovalno obdobje, delavcu ne pripada pravica do plače za napredovanje, ki ga je že dosegel in podobno.

Posvetili smo se tudi računovodski obdelavi plač v javnem sektorju in ugotovili, da je knjiženje plač, izplačanih po novem ZSPJS in ob pomoči Uredbe o enotni metodologiji in obrazcih za obračun plač v javnem sektorju, lažje in bolj pregledno.

Prikazali smo vzorce temeljnic za knjiženje po načelu nastanka stroška in po načelu denarnega toka.
Tveganja ob uvedbi ZSPJS bi lahko ocenili kot sprejemljiva, kot javni zavod pa smo se vsi zaposleni trudili, da so bila tveganja minimalna.

Upamo, da se bo ZSPJS po izhodu države iz krize izvajal tako, kot je bil zastavljen njegov prvotni namen – primerljivost plač v javnem sektorju, pregled nad izplačevanjem dodatkov in večji nadzor nad javnimi financami.

10 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

10.1 Uporabljeni viri:

1. Uradni-list-RS. (17. december 108/2009). Zakon o sistemu plač v javnem sektorju. *UR.L.RS 108/2009*. Ljubljana, Slovenija: Državni zbor, 2009.
2. Uradni-list-RS. (30. december 112/2009,58/2010,104/2010). Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Ljubljana, Slovenija: Državni zbor, 2009.
3. Uradni-list-RS. (30. maj 40/2012). Zakon za uravnoteženje javnih financ. Ljubljana, Slovenija: Državni zbor RS, 2012.
4. Uradni-list-RS. (23. maj 51-2008). Uredba o napredovanju javnih uslužbencev. Ljubljana, Slovenija: Državni zbor, 2008.
5. Uradni-list-RS. (28. junij 56/2002). Uradni list RS št. 56/2002. *Zakon o sistemu plač v javnem sektorju*. Ljubljana, Slovenija, 2002.
6. Uradni-list-RS. (10. junij 57/2008). Kolektivna pogodba za javni sektor. *Ur.list RS*. Ljubljana, Slovenija: Državni zbor, 2008.
7. Uradni-list-RS. (89/2010). Aneks št.4 h Kolektivni pogodbi. Ljubljana, Slovenija: Državni zbor, 2010.
8. Uradni-list-RS. (30. september 93/2008,14/2009). Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju. Ljublljana, Slovenija, 2008.
9. Zavod-OŠ. (2012). arhiv osnovna šola - plačilne liste. evidenca o plačah OŠ, 2012.

10.2 Uporabljeni internetni viri:

1. www.eportal.mss.edus.si - prevzeto 20. september 2012
2. www.mpju.gov.si prevzeto 20. september 2012